

Feminizm:
Erkeklerle Eşit
Haklara Sahip
Olmak Mıdır?-II-

Dosya sayfa 6

Hewara Dayîkan:
Bila Ev Êş Bê
Sekinandin

Kurdî sayfa 9

Sînema Di
Hundirê Min De
Wek Çîkek e

Kurdî sayfa 10

Gerilla ve Asker Anaları Barış Seddi Oluşturacaklar

BARIŞIN BEYAZ TÛLBENTLİ MELEKLERİ

Barış Anaları kendilerini sınırlara vurup, savaş güçlerinin yığıldığı alanlara gidip, “Barış Çadırı” nı kuracak ve yüreklerinden kocaman bir set oluşturacaklar. Savaşa “geçit yok!” diye haykıracaklar. sayfa 3

GERİLLADA ALTERNATİF TIP OKULU

Geçtiğimiz yıl yaşamını yitiren Uta Schneiderbanger’in takipçileri olarak kendini tanımlayan Çiğdem Türk ve Evin Cudi’nin öncülüğünde alternatif tıp okulu açılacak. sayfa 4

newaya *Sin*

Sizi barışın gerekliliğini bütün hücrelerinde hisseden anaların yürek sesi ve barış dolu günlerin özlemiyle selamlıyoruz. Belki de barışa en yakın ay yada barışlara vesile edilebilecek ay, Eylül Ayı’dır. sayfa 3

- ✓ Royal’dan Değişim İsteyenlere Çağrı/Gündem sayfa 5
- ✓ En Büyük Hayalim Amed’e Gitmek/Gençlik sayfa 7
- ✓ Barışın Militanı Olmak/Perspektif sayfa 8
- ✓ Divê Yên Mezin Jî Fêrî Zimanê.../Kurdî sayfa 11
- ✓ Kadın Çalışmalarını Seviyorum/Kültür sayfa 13
- ✓ Camille/Kültür-Sanat sayfa 14
- ✓ Tabiatın Gurbetteki Çocuğu.../Ekoloji sayfa 16

Batman iline bağlı Hasankeyf, Dicle'nin kıyısında, kayaların uzantısı vadinin içine sığınmıştı yüzyıllar boyu. Kürdistan'ın, doğası, tarihi ve kültürüyle bir bütün olarak korunmuş, Ortaçağ dünyasının kültür, ticaret ve siyaset odaklarının bütünleştiği, yani Batı'nın Doğu ile karşılaştığı bu ilk kavşak, ihtişamlı ve gizemli bu antik kent Ilisu Barajı'nın suları altında kalacak.

Bu projeye bölgenin ekolojisi tamamen değişecek. Doğa olayları alt üst olacak, bitki ve hayvan topluluğu yok olacak, iklim tamamen değişecek, yeni tür salgın hastalıklar ortaya çıkacak, on bin yıllık tarih sulara gömülecek, onlarca medeniyetin izi yok olacak.

Hasankeyf'te sulara gömülecek tarihi eserler: Kale, Küçük Saray, Uluca mi, su yolları, El-Rızk Camii, Büyük Saray, Hasankeyf Köprüsü, Sultan Süleyman Camii, Koç Camii, İmam Abdullah Türbesi, Zeynel Bey Türbesi, Hamam, Mağaralar, Dicle Nehri.

Barajın çevre üzerindeki olumsuz etkileri neler olacak

Barajın canlılar ve yaşadıkları çevre üzerine etkileri çok yönlü olacak. Bu etki, baraj gölünün karasal alanları işgal ederek buralarda yaşayan canlıların habitatlarını yok etmesiyle sınırlı kalmayacak. Akarsu sistemleri barajla büyük durgun su birikintilerine dönüşecek, akarsuya uyum sağlamış bitki ve hayvan türleri, artık tutunamayarak ya ani bir şekilde ya da zaman içerisinde yavaş yavaş azalarak yok olacak. Baraj gölü doğal kıyıları tamamen tahrip edecek; su düzeyinin istikrarsız ve değişken olması nedeniyle, büyük öneme sahip doğal kıyı şeritlerindeki bitki ve hayvan yaşamı artık desteklenmeyecek. Oysa su ve kara sınırında yer alan bu alanlardaki sığ bölgeler, sazlık ve çalılık gibi sık bitki örtüsü ve yumurtlama/yuvalanma alanları oluşturmasıyla özellikle böcekler, çeşitli omurgasız hayvanlar, dolayısıyla, bunlarla beslenen kuş, amfibi ve sürüngenler için büyük yaşamsal önemi olan alanlar artık olmayacak. Ilisu Barajı yapıldığı takdirde, 6 kuş türünün üreme alanları su altında kalacak. Küçük kerkelez, kızıl akbaba, boz kiraz kuşu, alacayal çapkını gibi nadir türden kuşlar baraj projesiyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor.

Batı'nın Doğu ile karşılaştığı bu ilk kavşak, ihtişamlı ve gizemli antik kenti Ilisu Barajı'nın suları altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu projeye bölgenin ekolojisi tamamen değişecek, on bin yıllık tarih sulara gömülecek, onlarca medeniyetin izi yok olacak.

Barajın çevresel etkileri bunlarla sınırlı olmayıp, yeraltı suyunun çekilmesi, aşağı kesimlerdeki nehir yataklarının bozulması ve su akışının istikrarsızlığı gibi nedenlerle nehir adalarının yok olması, sulu tarımın yaygınlaşma-

sıyla karasal bölgelerde ani habitat ve iklim değişimlerinin ortaya çıkması gibi daha nice olumsuz etkilerini de sayabiliriz.

Ayrıca insanlar doğup büyüdüğü topraklardan kopup dört bir yana savrulacaklar. 300 kilometrelik alan sulara gömüleceğinden 80 bin insan göçe zorlanacak.

Ilisu projesinde bu defa başrolü Alman Siemens'in kısa bir süre önce satın aldığı Avusturya'nın VA Tech Hydro şirketi oynuyor. İnşaatı Nuro, Cengiz, Çelikel ve Alman şirketi Zueblin yapacak. Türbinler VA Tech Hydro, jeneratörler çok uluslu Avrupa şirketi Alsom tarafından sağlanacak. Mühendislik hizmetleri Stucky (İsviçre) ve Temelsu'dan alınacak (Türkiye). Enerji Bakanlığı'ndan proje konusunda danışmanlık İsviçre'li Colenco ile Maggia ve Türk Dolsar ile Rast şirketleri tarafından verilecek.

Haber Merkezi

Uzayda yeni bir dünya bulundu

Güneş Sistemi'nin dışında iki yeni garip cisim keşfedildi. Gökbilimciler son birkaç yıl içinde bu tarz cisimlerden yaklaşık 20 tane keşfetti, ama ikiz grubu olarak bu ilk oluyor.

Güneş Sistemi'nin dışında iki yeni garip cisim keşfedildi. Dünyaya benzeyen cisimlerin asıl dikkat çekici konusu cisimlerin çift olması. Gökbilimciler bu konuya şöyle yaklaştı: Gökbilimciler son birkaç yıl içinde bu tarz cisimlerden yaklaşık 20 tane keşfetti, ama ikiz grubu olarak bu ilk oluyor.

Planemo (kütleli çekim gücü olan gezegenimsi nesne) olarak adlandırılan cisimler, öncelikle birbirinin yörüngesinde ve ikisi birlikte bir yıldızın etrafında dönüyor.

Dikkat çekici cisimler: Araştırmalarını 'Science' dergisinde yayımlayan Kanada'lı bilim adamları, bu cisimlerin varlığının, yıldızlar ve gezegenlerin oluşumuyla ilgili günümüzde var olan teoriyle çeliştiğini söylüyor.

Toronto Üniversitesi'nden Ray Ja-

yawardhana, "gerçekten dikkat çekiciler. Her biri Güneş'in sadece yüzde 1'i kadar kütleyle sahip. Varlıkları sürpriz, orijinleri ve kaderleri ise tam bir muamma" diyor.

Soğuk yıldızlar: Gökbilimciler ikizleri, uzayda dolaşan yeni bir çeşit gezegenimsiler sınıfı olarak görüyor. Bu yüzden de yıldızlara bağlı olmayan gezegenimsiler olarak 'planemo' olarak adlandırılıyorlar.

Yıldızlara benzer şekilde gaz bulutlarının büzülüp daralmasıyla ısınıp şekil almış gibi görünüyorlar, fakat gerçek birer yıldızdan çok daha soğuklar.

Bir yandan Güneş Sistemi'nin ötesinde keşfedilen dev gezegenlerle benzer kütle özelliklerine sahip olsalar da (en büyüğü Jüpiter'in 14 katı büyüklükte), gerçek gezegenler oldukları düşünülüyor.

Birbirlerine uzaklar: Şili'nin başkenti Santiago'daki Avrupa Gözlemevi'nden Valentin Ivanov, "ikiz gezegen tanımlamasına karşı çıkıyoruz, çünkü bu çiftin Güneş Sistemi'ndeki gezegenler gibi oluştuğunu düşünmüyoruz" diyor. İki cisim, benzer ışık tayflarına ve renklere sahip. Bu da, yaklaşık bir milyon yıl önce ve hemen hemen aynı zamanda oluştuklarını düşündürüyor gökbilimcilere.

Aralarındaki uzaklık Güneş'le Plüton'un arasındaki uzaklığın yaklaşık altı katı kadar ve 400 ışık yılı uzakta, Ophiuchus yıldız oluşum bölgesinde bulunuyorlar. Resmi isimleri 'Oph 162225-240515' veya 'Oph 1622'.

Yeni dünyalar bulunabilir: Dr. Jayawardhana, "son keşifler, uzaklarda çok sayıda dünyalar bulabileceğimizi ortaya çıkarıyor" diyor: "Buna rağmen, Oph 1622 çifti en merak uyandıranları."

Meslektaş Dr. Ivanov ise "özgür şekilde dolaşan gezegenimsi cisimlerin nasıl oluştuğuna ışık tutabilir." diyor.

CNN Türk

Barişın Beyaz Tülbentli Melekleri

Sizi barışın gerekliliğini bütün hücrelerinde hisseden anaların yürek sesi ve barış dolu günlerin özlemiyle selamlıyoruz.

Belki de barışa en yakın ay ya da barışlara vesile edilebilecek ay, Eylül Ayı'dır. Çünkü 67 yıl önce sayısız kent yerle bir olmasına, milyonlarca insanın ölümüne neden olan dünya savaşının benzerinin bir daha yaşanmaması için 1 Eylül Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Barış Günü olarak ilan edildi. Amaç ise insanların yaşantılarına kan, barut ve gözyaşı yerine sevgi, dostluk, kardeşlik ve barışı hakim kılmaktır.

Fakat maalesef Dünya Barış Günü'nü özlem duyduğumuz şekilde karşılayamadık. Yani hala savaşlar sürüyor, ama biz barış umutlarımızı yitirmedik. Savaşların gölgesinde bile olsa barış umutlarımızı analarımızın sıcak koyunlarında ısıttık. Ve bu sayımızda da yaşamın bir çok alanına el atıp kadınların kaleminden, yüreğinden yansıtmaya çalıştık.

En önemli gündemimiz "Barış" olduğundan Amed'e uzanıp 1 Eylül Dünya Barış Günü Silopi'de 'Barış Çadırı' kuracak olan Barış Anneleri İniyatifindekilere barışı sorduk. "Barış ne olabilir ki?" dediler; "çocuklarımızın birileri tarafından öldürülerek değil, Tanrı'nın emriyle ölebilmeleridir. Köylerimizin, insanlarımızın ve hayvanlarımızın toplu bir şekilde ateşe verilmemesidir. Su pınarlarımızın özgürce akması, yeşillik ve ormanlarımızın yakılmamasıdır. Barış; özgürlüktür, eşitlik, herkesin birlikte kardeşçe yaşamasıdır." Yazının devamında onların barış taleplerinin gerekçelerini de okuyabileceksiniz.

Kültür sayfamızda "Hangi kesimden olursak olalım hiç birimiz özgür değiliz. Toplumdaki kadın eğer işkenceye, şiddete uğruyorsa, hayat kadını oluyorsa veya dileyiyorsa, kalkıp ben özgürüm demem basitlik olur" diyen Berjin Haki ile yaptığı ve daha da yapacağı kadın programlarına ilişkin konuştu.

Sinemaya yeni adım atan 13 dakikalık son oyun adlı filmin yönetmeni Mizgin Aslan'ın sinema hayallerini Kürçe sayfalarımızda bulacaksınız. İstanbula geldikten sonra birçok zorluklar yaşayan, hayatın hiç de ninesinin kendisine anlattığı hikayelerde olduğu gibi olmadığını, dinlediği hikayelerde herkes birbirleriyle dost iken hayatın gerçek yüzüyle karşılaşırken yaşadıklarını, gelecek planlarını anlattı genç yönetmen. Ayrıca Kürtçe sayfalarımıza anadillerini daha iyi öğrenmek için kursa giden küçük çocuklarımızın düşüncelerine ayırdık. "Kürtlerin kendi dillerini öğrenmelerinde ne zarar var ki! Ben Kürçe'nin okullarda da öğretilmesini istiyorum" diyen küçük Zozan, bu isteğinin ne çok gözyaşına mal olduğunun farkında olmadan çok masumane bir ifadeyle dile getiriyor.

Sağlık sayfamızda doktorumuz çağımızın en önemli sorunları arasına girmeye başlayan obezit hastalığını ele alırken, Cadı kazanında Fincan Hanım kadınların temizlik meraklarını tatlı dille fırcılıyor.

Yaşam sayfamızda Zelal Umut, kadın katliamlarını araştırmak üzere İran'a giden ve orada İran devlet güçleri tarafından katledilen ANF muhabiri Şilan Aras'ı yazdı.

1 Eylül Dünya Barış Günü'nün tüm savaşlardan arınmış bir dünya, mutluluk, sevgi, hoşgörü, kardeşlik ve evrensel barışı getirmesi temennisiyle huzur dolu bir dünya diliyoruz.

Barış Anaları kendilerini sınırlara vurup, savaş güçlerinin yığıldığı alanlara gidip, "Barış Çadırı" nı kuracak ve yüreklerinden kocaman bir set oluşturacaklar. Savaşa, öldürmeye giden savaş güçlerine "geçit yok!" diye haykıracaklar.

Barış kavramına en çok onlardır anlam yükleyen. Ve barış sözünün içeriğini doldurup, yaşamın en ağır yükünü kaldırıp, savaşı kapılarından kovup, barışı toplumun yüreğine konuk eden anneler ilk akla gelenlerdir barış bahsi açıldığında.

Her ne kadar "Bijî Aştî, Bijî Barış!" dedikleri için kollarından tutulup cezaevlerine atılsalar da, bin yıllardır barışın sembolü olarak başlarına taktıkları beyaz "meles"lerini çıkartıp yırtılsalar da, kendi insanları ve çocukları tarafından gönül tahtlarında onurlu yerlerini korumaktalar. Saygınlıkları artmakta ve sözlerinin ağırlığı yaşamın kendisinden daha ağır olmaktadır.

Onlar, savaşa kin gütmeye devam etmekte, çocuklarının ölümünü bir kader olarak görmemekte ve barışı kendi elleriyle getirebileceklerine dair büyük inancı ilmek ilmek örmektedirler. Güçlü inançlarına ve çocuklarına olan karışlıksız sevgilerine dayanarak Eylül'de barışın kapılarını tekrar zorlayacaklar.

Yüreklerinden kocaman bir set kuracaklar

Kendilerini sınırlara vurup, savaş güçlerinin yığıldığı alanlara gidip, "Barış Çadırı" nı kurup, gül çocuklarını vurmaya, öldürmeye gidecek başka çocukların gideceği yollara yüreklerini serecekler. Ve yüreklerinden kocaman bir set kuracaklar. Savaşa, öldürmeye giden savaş güçlerine "geçit yok!" diye yine haykıracaklar. Ve belki de sadece barışı düşleyip, savaşı bir hayat, kinsiz bir toplum, sevginin hakim olduğu bir ülke ve dünya istedikleri için yine saçlarından tutulup o coğrafyamıza hiçbir zaman yakıştırmadığımız suratsız sınırların gözü önünde hırpalanacaklar. Ve belki de yine tutuklanıp Diyarbakır E Tipi Cezaevine atılacaklar. Ama onlar zaten "Barışın Beyaz Tülbentli Melek-

ler"i olarak ün salmışlardır. "Barış Anneleri" olarak güzeliğe dair umutları, kardeşlik kokan bir geleceği ruhlarına işlemişlerdir. Çoktandır bedel ödememekten mahcupluk duymaya alışmışlardır.

Onlar Diyarbakır gibi bir ateşin, bir ağlayışın, bir sevginin ve bir kavganın kucagında yaşamaktalar. Onları ziyaret etmek ve barışa dair düşüncelerini almak istedik.

"Barış; çocuklarımızın dağdan inip özgürce dolaşabilmeleridir"

"Barış nedir sizler için" dediğimizde, duru bir ırmak gibi yanıtladı bizi, 65 yaşındaki Dilşa Özgen Ana: "Barış ne olabilir ki? Çocuklarımızın yaşlarını herkes gibi doldurarak, birileri tarafından öldürülerek değil, Tanrı'nın emriyle ölebilmeleridir. Köylerimizin, insanlarımızın ve hayvanlarımızın toplu bir şekilde ateşe verilmemesidir. Su pınarlarımızın özgürce akması, yeşillik ve ormanlarımızın yakılmamasıdır. Barış; özgürlüktür, eşitlik, herkesin birlikte kardeşçe yaşamasıdır." Azize Yiğit Ana ise arkadaşını tamamlamak isteyerek söze başladı: "Barış; çocuklarımızın dağdan inip özgürce dolaşabilmeleridir. Önderliğimizin tecritten, zindandan kurtulup, hak ettiği yere gelip hak ettiği gibi yaşamasıdır. Dağ ve zindanlarda bulunan tüm çocuklarımızın özgürce topluma katılabilmeleridir. Dilimizin, kültürümüzün devlet tarafından özgür kılınmasıdır."

Daha diyecekleri vardı elbette Barış Anneleri'nin. "Şu ana kadar ne gibi bedeller ödediniz" diye sordumuzda ise, herkes Emine Özbek Ana'ya bakarak, onun cevap vermesini bekledi. Emine Ana hiç acele etmedi. Durakladı ve sonra bir soruyla yanıtladı sorumuzu: "Verdiğimiz bedeller görünmüyor mu ki, 'hangi bedelleri ödediniz' diye soruyorsunuz?"

Ama kimseden cevap istemiyordu o. "Biz kendimize, yaşamımıza hiçbir şey saklamadık. Tümünüyle, her şeyimi-

zi bu barış mücadelesine adadık. Şu an bize ait hiçbir şey yok. Çocuklarımız kadar hiçbir şeysiz. Görmediğimiz hakaret kalmadı. Her demokratik eylemimizi gerçekleştirdiğimizde, barış istemini dile getirdiğimizde, silahlı bir düşmanımız gibi karşıladılar ve öyle kinle yaklaştılar."

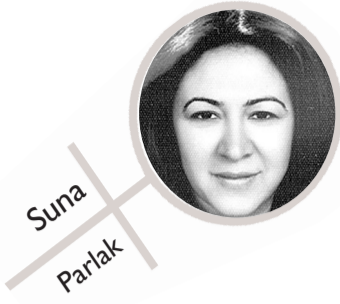
"Barışın bedelinin ağır olduğunu bilmeyenler değiliz ki!"

Delal Zengin Ana ekliyor: "Biz bu yıl kendimizi zincirledik. Başkan'a yönelik tecriti ve çocuklarımıza yönelik askeri operasyonlara 'dur' diyebilme ve herkesi barışa davet etmek için. Bunun için bir sürü hakarete maruz kaldık. Bizi cezaevine koydular. 24 anneydik ama sadece on yatak bize verdiler. Cezaevi yönetimi de bize düşman gibi yaklaşıyordu. Banyoya girdiğimiz saatlerde sıcak suyu kesip soğuk suyu akıtıyorlardı. Görmediğimiz işkence kalmadı. Ama biz yine başımıza ne geleceğini biliyorduk, biliyoruz. Bile bile barış isteminde bulunuyoruz. Bunun bedelinin ağır olduğunu bilmeyenler değiliz ki!"

Söz 1 Eylül Dünya Barış Günü'nden açılınca herkes bir şeyleri söylemek, sıradakiler de konuşanlara eklemek istediler. Sultan Koyun Ana; "Biz 'savaşa hayır, barışa evet' demek ve operasyonları engellemek için Silopi sınırına gideceğiz. Orada barış çadırını kuracağız. Herkesi bu barış yürüşüne davet ediyoruz. Hepimiz kansız bir ülkede yaşayabilmek için 'operasyonlara dur' diyeceğiz. Herkesi barışa davet edeceğiz", dedi. Ve eklemek isteyenlere çok şey bırakmadı.

Biz onlarla vedalaşıp çıkarken, alışılmış bir şey gelmemiş olmalı ki, Kürtçe sohbet ettiğimiz için teşekkür ettiler. Ama onlara bu yazıyı Türkçe hazırlayacağımızı söyleyince üzülüler ve herkesi Kürtçe konuşmaya davet edip, barış istemlerine kardeş bir talep öne sürdüler.

Kadına dair

Barış mı zor savaş mı

Hani derler ya, “savaşı çıkarmak kolaydır. Zor olan barışı sağlamaktır” diye. Ben buna inanmıyorum. O kadar insanın hayatını kaybettiği, yerinden yurdundan olduğu bir durumu, yani savaşı nasıl hemen çıkıveren bir şey olarak adlandırabiliriz ki?

Yüzlerce bilim insanının, devletlerin döktüğü milyarlarca Euro/Dolar’la yaptığı ölüm makinelerinin birkaç saniye içinde havaya uçurulduğu, bir anda yüzlerce insanın ölüp öldürdüğü gerçeğini belki kanıksamış olabilir, bu yüzden de savaşı çıkarmanın kolay bir durum olduğunu söyleyebiliriz.

Bire bir insanlığınla ilgili bir durum. Kendin gibi bir varlığı yok sayma, hatta yok etme hakkını kendinde bulmak için insanın önce kendi içindeki kendiyi, yani insanlığıyla çatışıp öldürmesi gerekir. Bana göre bu da o kadar kolay bir çatışma değildir. Oysa barış için sadece vicdanının sesine kulak vereceksin.

Her erkeğin kendisini kral olarak gördüğü bir dünyada savaşlar tabii ki bitmez. Öyle ya, eğer kralın bir egemenlik alanı ve de tebaa olmalı. Egemenliğini koruman, dahası sürekli büyütmen gerekli. Sürekli tetikte olmak, kendinden başka herkesi düşman olarak görmek gibi şizofrenik bir beyne sahip olmak gerekli. Ya barış için? Sadece başkalarına güvenmenin huzurunu yaşayacaksınız.

Barış Anneleri’nin yaptığı da bu. Kürdistan yine bombalar altında cehenneme çevrilmiş, evlatları bu cehennemde yaşam mücadelesi veriyorken, onlar savaşın çetinliğine inat, olanca sadelikleriyle “BARIŞ” diyorlar. Binlerce askerin sınıra yaptığı yığınağın yanına “Barış Çadırı” açacaklar. Tıpkı ülkelerini işgal eden beyazlara barış çubuğu uzatan Kızıldirililer gibi, beyaz tülbentlerini askerlerin tüfeklerinin üzerine örtecekler. Yürekerindeki acıyı bir anne olarak ölene kadar taşımanın ağırlığını kimseye belli etmemeye çalışacak ve “Artık kalan evlatlarımız da ölmesin. Başka anneler de acı çekmesin” diyecekler. Hiç süslü kelimelere dalmadan, eveleyip gevelemeden, politik manevralara girişmeden, işi yokuşa sürmeden “Bijî Aşîti!” diye tilili çekecekler. Erkeklerin çıkardığı savaşta kadınlar olarak “yerimiz yok!” diyerek barışı isteyecekler.

Barış Anneleri, 1 Eylül Dünya Barış Günü Şemdinli’de olacaklar. Kendileri gibi barış isteyen kadınlarla birlikte Türkiye’nin ve Kürdistan’ın dört bir tarafından yollara dökülecekler. Eminim ki, onlarla gidemeyen tüm kadınların yürekleri ve özlemlerini de beraberlerinde götürecekler. Tel örgülerin ve mayınlı arazilerin ayırdığı, askerlerin postalları altında yeşil tek bir karışının kalmadığı topraklarda, içinde kendi ülkesinde olmanın gururu, sevinciyle ve bilgeliğiyle ellerini “bu savaş bitsin artık!” diye silah tutan ellere uzatacaklar.

Peki eli silah tutan o eller beyaz tülbentli annelerin ellerini tutacak mı? Kim bilir, belki gözyaşlarını içine akıtan gözlerin sevgisi yüreklerine merhamet olarak iner de vicdanları olduğunu hatırlayıp af dilederler: “Kızlarınızı ve oğullarınızı öldürdüğümüz için ayaklarınıza kapanıyoruz”. Kimbilir?

Gerillada Alternatif Tıp Okulu

Geçtiğimiz yıl yaşamını yitiren Uta Schneiderbanger’in takipçileri olarak kendini tanımlayan Çiğdem Türk ve Evin Cudi’nin öncülüğünde alternatif tıp çalışmaları ve okul açma hazırlıkları başlatıldı.

Sentetik kaynaklı ilaçlarda saptanan yan etkiler, tıpta bitkilerle ve doğal yöntemlerle tedavi araştırmalarına önem kazandırdı. Günümüzde ilaç endüstrisinin geliştirmiş olduğu ilaçların hemen hemen dörtte birinin temel veya tamamlayıcı etkin maddelerinin bitkisel kaynaklı oluşu ve bu konuda yoğunlaştırılan araştırmalar konunun artık bilimsel düzeylerde ele alındığının göstergesidir. Dünyanın birçok yerinde sürdürülen, doğal yöntemlerle tedavi araştırmaları alternatif-tıpcılık şeklinde kendisini bir uzmanlık alanı olarak örgütlemektedir.

Dünyanın birçok yerinde kendisini alternatif-tıpcılık olarak örgütleyen doğal yöntemlerle tedavi araştırmaları Kürdistan’da da başlatıldı. Gerillaların denetimindeki bölgelerde çalışma yürüten Çiğdem Türk ve Evin Cudi, köy köy gezerek, halk arasında doğal yöntemlerle tedavi yapan kişilerle görüşmekte ve tedavi etkisi olan bitki çeşitleri toplamaktalar. Ekip, yaygınca kullanılan bitki türlerinin dışında sağlık alanında kullanılabilecek yeni bitki türlerini de açığa çıkarmaya çalışıyor.

‘Bitkilerle gelen sağlık’

Bir yıl boyunca bitkiler üzerine yaptıkları incelemeleri ‘Bitkilerle Gelen Sağlık’ isimli derleme çalışmasına dönüştüren Çiğdem Türk ve Evin Cudi, bu araştırma ile hem bitki çeşitlerini toplamayı hem de halk arasında bitkilerle tedavi yöntemini uygulayan kişilere ulaşmayı hedeflemektedir. Bitkilerle tedavi yöntemlerinin halk arasında yaygın şekilde kullanıldığına dikkat çeken Türk, “Doğru kullanıldıkları

zaman tedavi etkisi olan bitkilerin bilinçsizce kullanımı yan etkilere ve hatta ölümlere yol açabilmektedir. Halk arasında yaşlıların yaygın bir şekilde kullandığı bitkilerle tedavi yöntemi kendi başına uzmanlık gerektiren bir alan olmasına rağmen uzman hekimlerin denetiminde yapılmak zorundadır” diye konuştu.

Alternatif tıp okulu açılacak

Alternatif-tıp alanında kendi yetersizliklerine de dikkat çeken Türk, bu konuda gerilla denetiminde eğitim verebilecek düzeyde bir okul açma hazırlıklarının da olduğunu söyledi. Almanya’dan gelecek uzman kişilerin okulda eğitim vereceğini dile getiren Türk, bitkilerin faydaları, kullanım biçimleri, meditasyon gibi alanlarda uzmanlaşmayı amaçladıklarını belirtti.

Bir yıl önce başlatılmak istenen alternatif-tıp çalışmaları, Uta Schneiderbanger Mayıs 2005’te Güney Kürdistan’da talihsiz bir kazada yaşamını yitirmesiyle yarım kalmıştı.

kilerle tedavi yönteminin mutlaka uzman doktorların kontrolünde yapılması gerektiği uyarısında bulundu. Yaptıkları incelemelerin sonucunda, alternatif-tıp alanında kullanılacak yüzlerce bitki çeşidinin Medya Savunma Alanlarında bulunduğunu belirten Türk, her yerde sık sık rastladığımız ve görünce hiçbir faydası yokmuş gibi karşıladığımız dededikeni ve ısırgan otunun özelliklerini ve kullanım yerlerini şöyle özetledi:

Devedikeni (Yabani enginar): Bileşikgillerden, tarlada yetişen, bir metre kadar boyunda bir bitkidir. İnce ve çengelli bir yapıya sahiptir. Yaşken güzel koku verir. Kuruyunca kokusunu kaybeder.

Kullanıldığı yerler: Ateş düşürücü, terletici ve vücuda rahatlık verici olarak kullanılır.

Isırgan otu: Isırgangillerden olan, ilkbaharda yetişen, her tarafı sert tüylerle kaplı bir büyük ottur. Ona değdiğimizde bize şırınga ettiği asetilkolin ve histamin, ısırgan otunun önemli bir bitki oluşunda başlıca rolü oynar. Tüylerinin içeriğinde formik asit vardır. Sürüldüğü yeri kaşıdırır ve yakar. Tohumları da kullanılır.

Kullanıldığı yerler: Dıştan tatbik edildiği zaman, iç organlarda biriken kanı çeker. Romatizma ve mafsallı hastalıklarını dindirir. Burun kanamalarını keser. Egzemanın şikayetlerini giderir. Aybaşı kanamalarının düzenli olmasını sağlar. Böbrek kumlarını döker. Balgam söktürür. Haricen tatbik edildiği zaman, dalak hastalıklarına ve çıbanlara da faydalıdır.

En çok bulunan şifalı bitkiler

Şifalı dahi olsa bitkilerin rasgele kullanılmaması gerektiğine dikkat çeken Türk, bit-

Royal'dan Değişim İsteyenlere Birlik Çağrısı

Fransa'da 2007'de yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin şimdiden en popüler adayı sosyalist kadın milletvekili Ségolène Royal, "Gül Bayramı"nda yaptığı açıklamada sosyalistleri ve "değişim isteyen" herkesi birleşmeye çağırıyor.

"Ucuz politika yapmıyorum"

"Ucuz bir politika" önermediğini söyleyen Royal, önerdiği şeyin "düzensizlikten arındırılmış bir yönetim" olduğunu altını çizdi.

François Mitterand'ın devrettiği mirasa dikkat çeken Royal, Mitterand'ın çizgisini takip ettiğini söyledi. 1980'li yıllarda Mitterand'ın Cumhurbaşkanlığına seçilmesi ile birlikte Ségolène Royal, Elysée Sarayı'nın teknik danışmanı olmuştu. Daha sonra gençlik, spor ve sosyal işlerde görevlendirilmişti. 1993'teki bir açıklamasını hatırlatan Royal savunduğu değerleri şöyle sıraladı: "Birlik görevi, cesaret, derinliğine değişimin gerekliliği".

600 nüfuslu Frangy köyünde her yıl Gül Bayramı'ı binlerce sosyalistin katılımı ile kutlanıyor. Bu yılki kutlamada Royal'ı ayrıca 80 Fransız ve yabancı gazeteci izledi. Geçen yıllarda bu sayı 20 ile sınırlıydı.

1988 yılından beri Deux-Sèvres bölgesi milletvekili olan Ségolène Royal Nisan 2004'te yapılan yerel

seçimlerde rakiplerine büyük fark atarak Poitou-Charrente'un Bölgesel Konsey Başkanı olmuştu. Royal geçtiğimiz yıldan bu yana yapılan anketlerin çoğunda birinci sırada yer alıyor.

Her ne kadar Segolene Royal'ın bu durumu Sosyalist Parti içinde varolan güç dengeleri tarafından kolayca kabul edileceğe benzemese de, sağcı güçlü aday İçişleri Bakanı Nicolas Sarkozy karşısında kazanma şansı olan tek kişi olarak kabul görüyor. Eski başbakan Lionel Jospin geçtiğimiz ay adaylığını dile getirirken, diğer ağır toplar da sessiz olmakla beraber adaylık sinyali vermeye başladılar.

-ANF-

Kadına dair

Barış hemen bugün

Bugün bir çocuk doğurdum. Gözleri ışıltılı, umut dolu, coşku dolu bir çocuk. Kollarımda güvenle uyuyor; ne savaşlar, ne açlıklar korkutmuyor gözünü. Ak sütümlle besliyorum doyasıya. Doysun, doysun da hiç açlık çekmesin istiyorum. Uyusun güvenle... Korku nedir bilmeden... Tatmasını ölümleri daha on günlükken... Gazetelerde savaşa isyan fotoğrafı olmasın, aptalca savaşlarda ölmesin istiyorum. Vurulmasın babasıyla yaşamın baharında, kudurmuşlara yem olmasın istiyorum.

Bugün bir çocuk doğurdum; kapkara saçlı, kapkara gözlü, dünya güzeli... Baş ucunda bekliyorum nefesini sayarak, uykusuz gecelerimin şahididir yıldızlar. Ölür de haberim olmaz diye korkarım, yüreğim nöbette... İncin istemem, tırnağı bile tanımasın acıyı... Hele hele savaşlarda ölmesin istiyorum. Yumuk yumuk gözleri aydınlığa açılsın. Karanlık geleceğin değil, gecenin adı olsun. Yüreği hiç tatmasın nefreti, sevgi kabesi olsun istiyorum. Adına ölümler kusulan, savaşlar yapılan hiç bir din ona yakın olmasın, konuştuğu tek dil barışın dili olsun istiyorum. Attığı ilk adım özgür, söylediği ilk söz sevgi, yaşamı güzellikler içinde olsun istiyorum.

Canlınsın diye canımdan, büyüsün diye kanımdan, yaşasın diye yaşamımdan verdim. Dayanamam acısına, ne öldürsün ne de ölsün istemem. Korkudan kocaman açılmış gözleriyle tel örgüler ardından baksın istemem. Ne panzerin ardından sürüklensin, ne de o panzeri sürsün istemem. Ne uçaklarla ilaç yardımları, ne battaniyeler isterim. Çadırlar da açılmasın onu korumak adına. Varsın saatler süren yağmurun altında özgürce oynasın, kollarımda ısıtıyorum, üşütmem onu, savaşın korkusu olmasın yüreğinde, istemem.

Bugün bir çocuk doğurdum. Bana baktı "seni seviyorum, dünyayı seviyorum, yaşamı seviyorum" dercesine. Bunun kıvancıyla dolu doluyum. Yarattım yok etmelere inat, besledim açlığa, büyüttüm ölümlere inat. Sevdim nefrete, savaşa inat. Öyle güzel, öyle güzel ki tüm dünyadaki çirkinliklere inat. İşte bu güzellik solmasın istiyorum. Elleri silah tutmasın, sevgiliye sunmak için bile bir çiçek koparmasın; incinmesin, incitmesin istiyorum. Töre diye, namus diye öldürülmesin, öldürmesin. Aşk en yücesinde, en doğalında yaşasın istiyorum.

Bugün bir çocuk doğurdum. İster kız, ister erkek... Adı mutlaka "BARIŞ" olsun istiyorum. Savaş çanlarıyla göbek atanlara inat, dünyayı kana boğan tüm vahşiliklere inat yeşersin, yaşasın istiyorum. Son cümlede dünyadaki bütün kadınlar "BARIŞIN ANNESİ" olsun istiyorum.

İçinizle dışınızla barışık yaşamamız, barışın tüm dünyaya egemen olması dileğiyle...

'Sati' geleneğine bir kurban daha

'Sati'ye bir kurban daha verildi. Bir kadın, kendisini kocasının cenazesinin yakıldığı odunların içine atarak intihar etti.

Janakrani Narayan adlı 45 yaşındaki kadının yanmış cesedinin, Madya Pradeş eyaletine bağlı Tulsiapur köyünde komşuları tarafından bulunduğu belirtildi.

Köylüler, kadının yasak olan 'Sati' geleneğini uygulama niyetinde olduğunu bilmediklerini ve olayı görmediklerini iddia ettiler.

Köylüler, kadının, cenaze töreninin ardından banyoya gideceğini

söyleyerek aralarından ayrıldığını, bir süre ortalıkta görünmemesi üzerine kadını aramaya başladıklarını anlattılar.

Sati yasası, 1987'de Racastan'da 18 yaşındaki bir kadının kendisini kocasının cenaze ateşine atmasından sonra çıkmıştı. Gazeteler, kadını ölüme köylülerin zorladığını yazmışlardı.

Yasa, ailesine maddi-manevi kazanç sağlama vaadinde bulunarak bir kadını Sati'ye zorladıkları tespit edilenlerin, hatta kadın kendisini ateşe atarken yanında bulunanların ömür boyu hapisle cezalandırılmalarını öngörüyor.

Sati uygulaması, Orta Çağ döneminde, kocaları savaşta ölen kadınların işgalciler tarafından esir alınmaktansa, intihar etmeyi tercih etmeleriyle başlamıştı.

Gelenek, İngiliz sömürge yönetimince 1829'da yasaklanmasına karşın uygulama tamamen ortadan kalkmadı.

Amigra.org

Hindistan'da, kadının ölen kocasının ardından intihar etmesi geleneği nedeniyle

Feminizm; Erkeklerle Eşit Haklara Sahip Olmak Mıdır? -II-

Kadın olarak bu mücadeleye başlamamızın iki gerekçesi vardır. Birincisi; Kürt kadını, halk olarak siyasal, ulusal, kültürel kimliğimize sahip olamayışımızdan, ikincisi; derin toplumsal cinsiyetçiliğin boğucu etkisinden kurtulmak ve kadın kimliğimizle var olmak için mücadele yürütüyoruz.

Kendisini kadının konfederal örgütlülüğü olarak tanımlayan Koma Jinên Bilind Yürütme Konseyi Üyelerinden Zılar Sterk ile feminizmin kökenleri ve tarihsel gelişimi üzerine söyleşinin ikinci bölümüyle sohbetimize devam edeceğiz.

• Siz Kürt kadını olarak Kürt halkının özgürlük mücadelesini yürütüyorsunuz. Aynı zamanda kadınsınız, kadının özgürlüğü etrafında şekillenmiş bir kadın hareketiniz var. Feminist çevrelerden beklentileriniz var mı?

Bir kadın olarak, kadın özgürlüğü için mücadele etmeye çabalayan hareketlerden beklentilerim var tabii. Kürdistan coğrafyası üzerinde 30 yıldır özgürlük mücadelesi yürütüyoruz. Kadın olarak bu mücadeleye başlamamızın iki gerekçesi vardır. Birincisi; Kürt kadını, halk olarak siyasal, ulusal, kültürel kimliğimize sahip olamayışımız, ikincisi; derin toplumsal cinsiyetçiliğin boğucu etkisinden kurtulmak ve kadın kimliğimizle var olmak için mücadele yürütüyoruz. Ortadoğu ve Kürdistan ikliminde çelişkiler daha keskindir. Ya varsın ya da yoksun. Varlıkla yokluk arasında bir yaşam mümkün değildir. Bundan dolayı kendimize özgür yaşam alanları açmak için dağlara çıktık. Dağlarda hem ulusal, siyasal, kültürel kimliğimizi hem de kadın olarak varlığımızı haykırmaya ve kabul ettirmeye çalışıyoruz. Büyük be-

deller ödedik bugüne kadar. Bu gün Kürdistan'da milyonlarca Kürt kadını ve kürt halkı her gün sokaklara çıkıp özgürlüğünü talep ediyor. Ama siyasal iradesi olarak beyan ettiği Önderliği üzerindeki tecrit ve esaret koşulları kaldırılmıyor. İradesi tanınmıyor, kimliği tanınmıyor. Yine kadın olarak özgür yaşam koşulları oluşturulmuyor. Dolayısıyla varlığını koruma mücadelesini gün geçtikçe daha kararlı yürütmeye çalışıyor. Amed'deki son katliamlar karşısındaki direnişçi duruş " kaybedecek bir şeyimiz kalmadı" anlamını taşıyordu. Ya siyasal irademi kabul edeceksin ya da iradesiz bir yaşama daha fazla katlanmayacağım mesajını içeriyordu. Özgür yaşam koşullarını sağlamaya çalışan bir halkın mücadelesi, 30 yılın ardından hala terörizm olarak suçlanıyor. Ama egemen devletlerin bu halk üzerinde yürüttüğü terör ve katliamlar görülüyor. Bu anlamda feminist çevrelerin savaş ve şiddet karşıtı karakterlerinden hareketle, bu haksız savaşın ve şiddetin durması için tavır almasını beklerdim. Egemen devletlerin eril karakterlerinden kaynaklı bu tahakküm ve katliamcı yaklaşımları karşısında feminist bir duruş, çözüm yönünde tavır sahibi olmayı gerektirir diye düşünüyorum.

Bu konudaki tavırsızlığı eleştirmek ve giderek bir tutum almak feminist çevrelerin görevleri arasındadır diye düşünüyorum. Çünkü her gün Kürdistan'da onlarca çocuk, kadın ve genç katledilmektedir. Bu sorun sadece bir halkın sorunu değil, dünyanın birçok yerinde benzer örnekler yaşanıyor. Dünyaya hâkim olan ataerkil kültür ve toplumsal cinsiyetçiliğin hâkim kıldığı devletçi, iktidarcı ve şiddetçi karakteri buna kaynaklık etmektedir. Bunun ile mücadele etmek ise, feminist hareketlerin işleri arasındadır. Kendisini toplumsal sorunlardan, kültürel ve

ekolojik sorunlarla ilgili çözüm arayışlarından soyutlanmış, salt kadın haklarına kilitlenmiş bir feminizm, farkında olmadan sistemin yedeği olma riski ile karşı karşıya kalmaktadır.

• Sizin feminizm anlayışınız nedir?

Bana göre feminizm; çağın temel sorunlarından soyutlandırılmama. Devlet ve iktidarın demokratizasyonu, toplumun bilinçlendirilip toplumsal cinsiyetçiliğin aşılması, erkeğin dönüştürülmesi, kadının özgürleştirilmesi, doğa üzerindeki sınırsız tahakküm ve tüketimin kaldırılması, feminizmin esas alması gereken hedeflerdir. Çünkü bu olguların ortadan kaldırılması için giderek dönüştürülmesi, feminal değerlerin güç kazanıp toplumsal yapıya yansıtılması ile mümkün olabilir. Bu ise yeni bir toplumsal proje oluşturmayı gerektirir. Kuşkusuz toplumun tümü bir anda dönüştürülüp özgürleşemez. Dolayısıyla kadının ataerkil sistemden etkilenen yanlarını çözümlenmekle işe başlamak gerekir. Kadın özüne, yani

feminal değerlere sahip çıkacak bir feminal kültürü, kadının dişil kültürünü siyasete, sosyaliteye, hukuk ve adalete, demokrasi ve ekolojiye yansıtacak kadın kişiliğini geliştirmek, feminizmin birincil hedefleri arasında olmalı.

Bu anlamda feminizmin kadrosunu yaratma problemini aşması gerektiğini düşünüyorum. İkincisi ise, dişil kültür ile şekillenecek bir toplumsal kültür dönüşümünün gerekliliğini görüyorum. Biz bu toplumsal projeyi demokratik ekolojik cinslerin özgürlüğüne dayalı toplum projesi olarak önümüze koyduk. Tabii bu tanımlamayı Önderliğimiz formüle ederek yeni bir paradigmaya oturttu. Önderliğimizin yeni paradigması birey, toplum, doğa ve cinslerin özgürlüğünü esas alıyor. Demokrat ekolojist ve feminist çevrelerin yararlanabileceği yeni bir kaynaktır.

Zelal Umut-ŞilanUmut

En Büyük Hayalim Amed'e Gitmek

Dört yaşından beri ülkesinden uzaklarda Amerika da yaşayan Şeyma Bayram, yaptığı ve çektiği resimlerle kendini bulmaya çalışıyor.

Kendi topraklarından uzakta büyüyen ve ailesinin diğer bireylerini görmek için Hollanda'ya ziyaret için gelen Kürt kızı Şeyma, hayatında önemli bir yer teşkil eden resim sanatındaki ideallerini gazetemize değerlendirdi.

'Resim bir anlamda ideallerimin gerçekleşme yolu'

10 yıldır Amerika'da annesi ile yaşayan ve üniversite öğrencisi olan Şeyma Bayram, resme olan ilgisini insan olmanın ve insanca yaşam bilincinin gelişmesi yönünde önemli yer tuttuğunu yaptığı açıklamayla şöyle dile getirdi: "İnsanları seviyorum, doğayı seviyorum; onları resmetmek bana büyük haz veriyor ve yaptığım sanatla dünyaya yeni bir bakış açısı kazandırmak istiyorum. Resimin bir anlamda ideallerimin gerçekleşme yolu olduğuna inanıyorum."

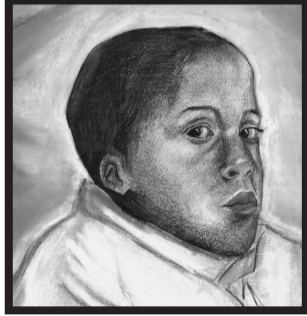
Diasporada yaşayan gençler içinde önemli vurgular yapmaktan çekinmeyen Şeyma, gençlerin herşeyden önce kendini tanımalarının, kendi tarihiyle doğru temellerde buluşmasıyla gerçekleşebileceğinin altını çizdi. Şeyma, "ben kendi kültürümü çok seviyorum. Daha on üç yaşındayken kendi kültürümü ve dilimi tanıma noktasında oldukça ilgilim geliştirdi. Malesef bazı sebepler-

den dolayı bu ilgimi geliştiremedim" sözlerini de yaptığı açıklamaya ekledi.

'Kürt gençleri birlik yaratmalıdır'

Amerika'da yaşayan gençlerimizin bu konuya yeteri kadar önem vermediklerini ve bundan kaynaklı yeteri kadar birlik yaratamadıklarını belirten Şeyma, "parçalar arasındaki ayırım gurbette daha fazla yansıyor. Mesela Kuzey Kürdistanlı olduğumdan diğer parçalardan gençlerimiz beni Kürt olarak görmüyorlar. Bu çok büyük çelişki. Bunun böyle olmaması gerekiyor. Gurbette yaşayan Kürt gençleri birlik yaratmalıdır" dedi.

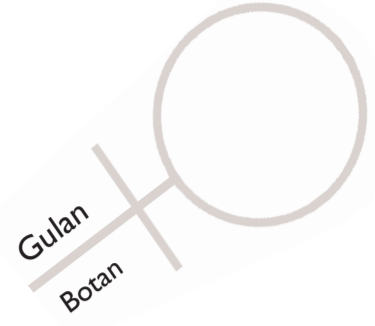
Resimleriyle hayata yeni bir bakış açısı kazandırmada yoğun çaba sergilemenin adımlarını geliştirme yönünde ısrarlarının devam edeceğini, en büyük dileğinin Amed'e gitmek olduğunu belirten Şeyma şu sözlerle duygularını tarif etti;

"en büyük hayalim Amed'e gidip oradaki Kürt kadınlarımızın fotoğraflarını çekebilmek. Yemek yaparken, çalışırken, bir uğraş içindeyken fotoğraflarını çekmek istiyorum. Yani bir anlamda bu resimlerle kendimi bulmak istiyorum. Özellikle gelecek yaz bu hayalimi gerçekleştirmek için Amed'e gideceğim. Bir Kürt kızı olarak kadınlar açısından resim sanatında bir yeniliği temsil etmek istiyorum" derken, kadın olmanın "çok güzel bir duygu" olduğunu belirtti.

Firuzan Bilek

Gençlere dair

Genç kadına mektup

Size bu sefer çok küçük, ama acıların büyük olduğu bir yerden anlatıyorum. Sınırlı bir yerde, sınırlı bir arazide yaşamımın koridorlarının her geçen gün nasıl daraldığını ve bu darlıkta çırpınan yüreğimi anlatmak istiyorum.

Ben Maxmur'da yaşamaya çalışıyorum. Siyasal nedenlerle sürülmüşüm sınırlı bir alana. Sadece ben değil, burada yaşayan herkes bu sınırlar içinde yaşamak zorunda kalıyor. Çocukluğumu yaşamadan toplumun siyasal sorunları erkenden beni büyüttü ve savaşın bir kişiliğe büründürdü.

Defalarca kurşun sesleriyle bölündü uykularım, bazen de karnımın acıklamasıyla uyandım. Öldüğümüz yetmiyormuş gibi ismi konulmayan ya da okunması yasak olan bir çok nedenden ötürü her taraftan vuruluyorduk. Günler birbirini kovaladı. Seneler gibi geçen acı günlerin içinde büyütüldüm. Bir yanım çocukken, bir yanım ihtiyarladı. Ben, ikisi arasında bocalamakla meşgulken, genç kadın olmanın zincirleri vuruldu boynuma. Durdum, etrafıma bakındım; 'genç kadın olmak nasıl bir şey olmalı veya nasıl bir şey' diye. O nedenle annemle kendimin farkını aramaya çalıştım.

Annem evden bir yere giderken zincirlerini bin defa korkuyla kontrol edip öyle çıkıyordu. Toplum onu zincirsiz yakalamamalıydı. Belli olmalıydı; hangi evden nereye gideceği bilinmeliydi. Kimdir, kime aittir? Bense kendime ait ve beni anlatan bir şeyler aramaya devam ettim. Çünkü gördüklerim annemin yaşadıklarının aynısıydı. Bende biraz farklı olan okuldu. Zincirimizin büyüklüğü anneminkinden bu yönüyle ayrışıyordu. Ama ben gençleştikçe annemin zamanlarını bana da giydirmeye çalıştılar. Öğretmenlerim Maxmur'dandı, farklı kimseyi görmüyordum. Tek taşkınlığım bir erkekle gizli gizli buluşmak olarak görülmüş ki, o da gidilecek hiç bir yer yok. Evler küçük küçük benim göz ufukumu aşmıyor. Oysa yüreğim ötesine el uzatıyor. Ev küçük, Maxmur ise büyütülmüş bir ev. Birbirini tanımayan yok. Kendimi bulabileceğim bir alan yok. Ev dışında okulum da bitti. Farklılığım erkenden yok oldu. Şimdi benden gizli bir şeyler yapmadan evlenmem bekleniyor. Yaşadığım ve yaşayacağım zamanda kendime ait birşeyler arıyorum, ki bulamazsam doğmadan ölmüş olacağım. Ben bunu kabul etmiyorum. Ama bunu anlatacak bir yerim bile yok. Dilim annemin dili olmak zorunda imiş. Ölü zamanların esiri olmak istemiyorum. Susmak istemiyorum. Susmak annemin zamanlarına teslim olmak olacak. Ben kendime ait genç zamanlar arıyorum. Bulamadıkça, öldürülmeden kendi kendimi öldürüyorum. Nasılı hiç önemli değil. Bir yerlerde benim de yaşam hakkım olmalı. Bir yerlerde benim de rengim, dilim olmalı.

Bende ölüm ve yaşam yüreğimin susturulması ve çılgınlıklarımın yeniden dirilişi kadar birbirine yakın. Kendime ait sözler, bakışlar buldukça çoğalır çılgınlıklarım. Ve ölü zamanlar yüklendikçe genç bedenime nedeni bilinmeyen sebeplerden ölüyorum. Sonra duymam gözyaşlarınızı, inanmam yüreğinizin ağrılarına. Şimdiden ben öldürmeden kendimi duyun beni. Anlayın susmam. Çılgınlıklarım isyanımdır; isyanımı gençliğimi öldüremem. Ve benim yaşamım parlak zincirlerin koridorları olamaz. Yanınızda bana da kendi dilimle konuşabileceğim bir alan verin. Ya da bırakın o alanı ben kendi arayışlarımla, emeğimle yaratayım. Günde yüz defa aynı duvarlara, aynı ölü bakışlara bakmaktan yordum. Yüreğimin çılgınlıklarına kulaklarımı açtım. Ve kendimin şarkısını kendim için söylüyorum. Duymak istiyorum sesimi...

Berfin Dilav

Savaşın Gölgesinde

Savaşın gölgesinde bir yaşam... Belki de kendi gölgesinden daha yakın olmuştur insana. Ortadoğu'nun en sıcak aylarında bile, gökyüzünün masmavi olduğu anlarda bile yarınla umut ile bakan çocukların ve gençlerin gözlerini perdeleyen bu gölge... Onları korku, acı ve hüznü tebessümlere salıveren... Biz Kürtler açısından yüzyılları aşan bu gerçeklik adeta bir yaşam tarzı gibi belleklerimizde sindirilmeye çalışılmıştır. 'Direnirsen bastırırız, vururuz sana her hangi bir yaşam alanı bırakmayız, anneni, babanı ve sevdiğinize acı çektiririz' gibi. Bu kirli savaşın dilidir. Kimliği ve en önemlisi de varlığı inkar edilen bir halkın mesupları olduğumuzu unutmuyarak bu uğurda verdiğimiz bedelleri hatırlayalım. Buna karşı bizim dilimiz 'yaşamak direnmektir, Yaşamı uğruna ölecek kadar seviyoruz' olmuştur. Bu yaşam mücadelesinde dağlara çıkarak nice gençlerimiz kendilerini feda ettiler. Halkın umudu olan bu gençlerin cansız be-

denleri halkın üzerine bir tehdit aracı olarak kullanıldı, panzerler ardına takılarak köylerde sürüklenildi... Böylece toplumda yaşayan gençlere şu mesaj verildi; 'senin de sonun bu olacak'. Tüm bunlarla özgür yaşam mücadelesinden uzaklaşmaları hedeflenirken, kimileri savaş ortamının yarattığı zorluklardan kaynaklı erken yaşta ya ailesinin ekonomik sorunlarından kaynaklı, ya da baba veya diğer aile fertlerini kaybettiğinden dolayı çalışmak zorunda kaldı. Genelde ucuz işlerde çalışmak zorunda kalan gençlerin bir kısmı sonradan sözde daha hızlı maddi gelirlere kavuşmak için, esrar sektörleri gibi yollara düşürülmüşlerdir. Aynı zamanda hırsızlığa sürüklenmişlerdir. Yine çatışma alanlarında köy baskınlarında askerlerin ilk hedefi genç kızlar olmuştur. Genç kızlar ve daha doğrusu çocuk yaşta olan kızlar bile bu savaşın en büyük mağdurları olmuş ve olmaya devam ediyor. N.Ç olayı halen canlı olarak belleklerimizdeki yerini koruyor. Acımasız bir şekilde 28 asker tarafından aylarca tecavüz edilen bu minik bedenlerin yaşadıkları için kim hesap verecek? Kürdistan bölgelerinde defalarca yaşanan bu olaylarda kaynaklı genç kızlarımız, özgürlüğü başka yerde arama yerine intihara

başvurmuşlardır. Tüm bunlar savaş ortamının yarattığı sonuçlardır. Peki bunların sorumluları yargılanıyor mu?

Anlaşıldığı gibi savaşın bir yüzü direniş iken bir diğer yüzü de bu çirkinliklerdir. Bu çirkinlikler ki çocukların, çocukluklarının en saf, en berrak yıllarında kendilerinden koparıyorlar. Kimilerinin elinden çocukları alınıyor. Kimileri ise mağdur kalmış çocuklarının karşısında çaresiz kalıyor. Toplum, ciddi bir travma sorunu yaratan savaş gerçekliğine karşı, halkın sorunlarına cevap verebilecek sosyal, psikolojik ve sağlık hizmetleri için her zamankinden daha fazla sivil toplum örgütlenmelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda çalışma yürüten kadın ve gençlik kurumlarından tutalım, bölgede bulunan belediyelerin de her anlamda tabana inen bir çalışmayı göğüslemesi şarttır.

Karanlıktan aydınlığa, acılardan, hüznlerden, gözyaşlarından, çığlık ve korkulardan huzura, sevince, mutluluğa ve özgürlüğün yolunu ışınlandıran güneşli günlere geçeceğimiz zamana mutlaka tanık olacağız.

Barışın Militanı Olmak

Barışı istemek özgür yaşamayı istemektir, barışı istemek öldürmeyi reddetmektir, barışı istemek herkesin kendi rengiyle, farklılığıyla yaşamasını istemektir. Barış demek "öteki"leri tanımak, diğer renklere tahammül etmektir.

Oldukça sıcak gelişmelerle dolu geçen bir ayı geride bıraktık. Mevsim sıcaklıklarının yanısıra dünya, Ortadoğu ve Kürdistan'da da siyasetin sıcak gelişmelerle dolu olduğu bir süreç yaşandı. Ortadoğu'da yaşanan yoğun çelişkilerin sıcak çatışmalara dönüşmesi, bir kez daha barışın aciliyetini ve zorunluluğunu bize hissettirdi. Kürt Özgürlük Mücadelesine yönelik yoğun saldırıların yapıldığı bir süreç yaşamaktayız. Kürt özgürlük mücadelesi de Ortadoğu'daki çatışma ve çelişkileri çözme arayışı içerisinde farklı bir çizgi olma özelliğini korumaktadır. Uluslararası egemen güçler ve bölge devletlerinin halklar aleyhine geliştirilen politikalarına alternatif bir çizgi olan Kürt Özgürlük Hareketi, bu iki güç tarafından da imha edilmek istenmektedir. Bu güçlerin birbiri-

le stratejik anlamda var olan çelişkilerine rağmen, bu çizgi ve mücadele sözkonusu olduğunda ortadan kaldırılması görüşünde birleşiyor. Halkların özgünlüklerini ve farklılıklarını düşmanlık gerekçesi sayan bu mantığa karşı "farklılıklar ve özgünlüklerle özgür ve eşit bir birliktelik" çizgisinin imha edilmek istenmesi anlaşılırdır. En son HPG gerillalarına yönelik gelişen yoğun operasyonlar, İran ve Türkiye'nin ortak sınır operasyonları, DTP ve halka yönelik baskıların yoğunlaşması kaygı verici bir boyuta geldi. Uzun süre düşman olan Suriye, İran ve Türkiye arasında Kürt Özgürlük Mücadelesine karşı yapılan işbirliği kaygı verici ölçüde pratikleşmektedir. Gerillalar sağ yakalandıktan sonra katledilmekte, panzerlerle sürüklenmekte, cesetleriyle oynanmaktadır. Kürt Özgürlük Hareketini çeşitli müdahalelerle bitirmek iste-

yen tüm bu güçler en son Kürt halkının öncü gücünü imha etme ve işlevsiz bırakma konseptini de devreye koydular. Bunun ilk adımı HPG Komutanlarından Ramazan TOPTAŞ'a (Sarı İbrahim) yönelik düzenlenen suikastti. Türkiye ayağı DTP yöneticilerini tutuklama, sindirme, bastırma yöntemleriyle gelişirken, Avrupa da Kürt siyasetçi ve yazarları tutuklatarak Kürtlerin örgütlü iradesini dağıtmayı amaçladı. KKK Önderliği'nin ısrarlı barış çabaları ve çağrılarını ise görmezden gelmeye devam ediyor.

Tüm bu gelişmeler bir kez daha bize "Toplumsal Barış"ın acilen sağlanmasının zorunluluğunu hissettiren gelişmeler oluyor. Türkiye kamuyunda son süreçte sivil toplum örgütleri ve aydınların cüzi de olsa gelişen barış arayışlarının ne kadar önemli olduğunu ve bu çabaların mutlaka çoğaltılması gerektiğini gösteriyor. Bu çatışmalar halkların lehine olan çatışmalar değil. Ortadoğu'da, Türkiye'de, İran'da, Suriye'de halkların birbiriyle sorunları yoktur. Çatışmaları körtükleyen, besleyen, geliştiren halklar değil, egemen güçlerdir. Halkların farklılıklarını düşmanlığa dönüştürerek rant el-

de eden, kendi çıkarlarını pekiştiren, çatışma ve savaşlardan kar elde eden bu güçlerdir. Ölen, öldürülen ise halklardır. Savaşın tüm tahribatlarını yaşayan bizim coğrafyamızdır. Çocuğu ölen, öldüren bizim analarımızdır. Hiç bilmediği çıkarlar adına ölen bizim kardeşlerimizdir. Tecavüze, tacize, işkenceye uğrayan, bizim kadınlarımızdır. Yetim kalan, sokakta kalan, korkularla, güvensiz büyüyen bizim çocuklarımızdır. Yarına dair umudu olmayan, sürekli ölümün, yoksulluğun kol gezdiği ortamda yaşayan bizim insanımızdır. Yakılan, yıkılan, adını bile bilmediğimiz kimyasal silahlarla tahrip edilen bizim ülkemiz, bizim coğrafyamızdır. Bunun için bu savaşın bitmesi onların değil, bizim çıkarımızdır. Bu savaşın bitmesini istemeyen, bundan rant sağlayan kesimlerdir. Bunun için barışın militanlığı zordur. Barış istemek dünyadaki en masum, ama en tehlikeli eylemdir. Egemenlerin çıkarına zarar verecek en zor, en etkili eylemlerden biridir barış. Barışı istemek özgür yaşamayı istemektir, barışı istemek öldürmeyi reddetmektir, barışı istemek herkesin kendi rengiyle, farklılığıyla yaşamasını istemektir. Barış demek "öteki"leri tanımak, diğer renklere tahammül etmektir. Barış iste-

mek, ölümle yaşamın kardeşçe birliğidir, ama buna rağmen barışı istemek güzeldir.

Biz Kürtler, en çok da kadınlardan ne yazık ki acılardan öğreniyoruz birçok şeyin güzelliğini, tadını. 30 yılı aşkındır gelişen Kürt Özgürlük Mücadelesinde yaşadığımız zorluklar, kayıplar, ödediğimiz bedeller bizi güzelleştirdi, özgürleştirdi. Çok ağır bedeller ödense de savaşın kötülüklerini, çirkinliklerini, zulmünü en çok da biz kadınlar yaşadık. Onun için barışın güzelliğini, barışın ılık bir bahar yeli gibi olan esintisini de en iyi biz biliriz. Buna en çok da biz hasretiz. Sevdiklerimizi yitirmenin o kahredici acısını en çok da biz yaşıyoruz hatta. Söyleyemediğimiz, dile getiremediğimiz acılarımız söylediklerimizden çok çok daha fazla bu nedendir. Ve bu 30 yıllık deneyim bize savaşın, şiddetin acıları tedavi edemeyeceğini, bir kez daha öğretti. Onurlu bir yaşam için barış savaşçılığını yürüttük. Bu süreçte de en çok yaralarımızın sarılması için, bu zulmün bitmesi için, gerçekten özgürleşmek için barış militanı olmalıyız. Kaygısızca, adanmışçasına, düristçe "BARİŞ MİLİTANLIĞINI" yürütemezsek daha derin acılar yaşayacağız. 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde ve sonrasında barış savaşımızı geliştirelim. Kürt halkının özgürlüğü bu mücadelenin başarısına bağlı olduğu gibi, kadının özgürlüğü de bu zorlu yoldan geçer.

Suna Kızılkaya

Özgür yaşam diyalogları

Doğal toplum nedir?

Toplumla doğa arasındaki ilişki sosyal bilimin gittikçe yoğunlaştığı bir alandır. Genel anlamda çevrenin toplum üzerindeki etkisi açık olmasına karşın, bilimsel incelemesi ve felsefeye konu teşkil etmesi yenidir. Toplumsal sistemin çevre üzerinde felaket boyutlarında etkisinin ortaya çıkmasıyla bu ilgi gelişmiştir. Sorunun kaynağı araştırıldığında, doğaya tehlikeli biçimde ters düşmüş hakim toplumsal sistem karşımıza çıkmaktadır. Binlerce yıl süren toplum içi çelişkilerin kaynağında doğal çevreyle yabancılaşmanın yattığı; ne kadar iç toplumsal çelişki ve savaşlar gelişmişse o kadar da doğayla ters düşüldüğü gittikçe artan bilimsel bir netlikle ortaya çıkmaktadır.

Günümüzün parolası doğaya hakim olmak, kaynaklarını amansızca ele geçir-

mek ve sömürmektir. Doğanın vahşetinden bahsedilir. Bu kesinlikle doğru değildir. Kendi cinsine, türüne karşı vahşileşen insanın doğaya karşı da en tehlikeli vahşi konumuna düştüğü yaşanılan çevre sorunlarından bellidir. Hiçbir tür insan kadar bitki ve hayvan türlerini yok etmemiştir. Mevcut hızla yok etme işini sürdürürse, geriye nesli tükenen bir dinazor türüne dönüşmekten kurtulamayacak bir insan sorunuyla karşı karşıyayız. Nüfus artış hızı ve hızla gelişen, kötü kullanılan teknolojiyle insanın mevcut yıkıcılığı durdurulamazsa, insan yaşamı sürdürülemez bir aşamaya çok da uzun olmayan bir sürede gelip dayanacaktır. Bu gerçeklik toplumun iç yapısında da artan savaşlar, en tehlikeli politik yönetim biçimleri, artan işsizlik, moralden yoksun bir

toplum, robotlaşmış bir insanlık olarak dinazorlaşacaktır. Toplumun bu yönlü gelişiminin nedenleri doğru konmadıkça, geleneksel mendeniyet, sınıf ve ulus savaşlarının doğru teorik izahları ve çözüm yolları bulunamaz. Sosyolojinin günümüz sorunlarına 'din' kadar bile yanıtlar geliştirememesi sosyal bilimin, dolayısıyla tüm bilimsel yapının sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır. Madem bilim bu kadar gelişmişse, bu kadar çılgınlık neden? Yalnız 20. yüzyılın kanlı bilançosunu tüm insanlık tarihiyle karşılaştırsak, katbekat üstün olduğu bilinen bir husustur. Demek ki bilimsel yapıda da çok ciddi yetersizlikler ve yanlışlıklar vardır. Yanlışlıklar bilimin tespitlerinde olmayabilir; yönetim ve kullanım tarzında olabilir. Ama bu bilimi ve bilim adamlarını, ku-

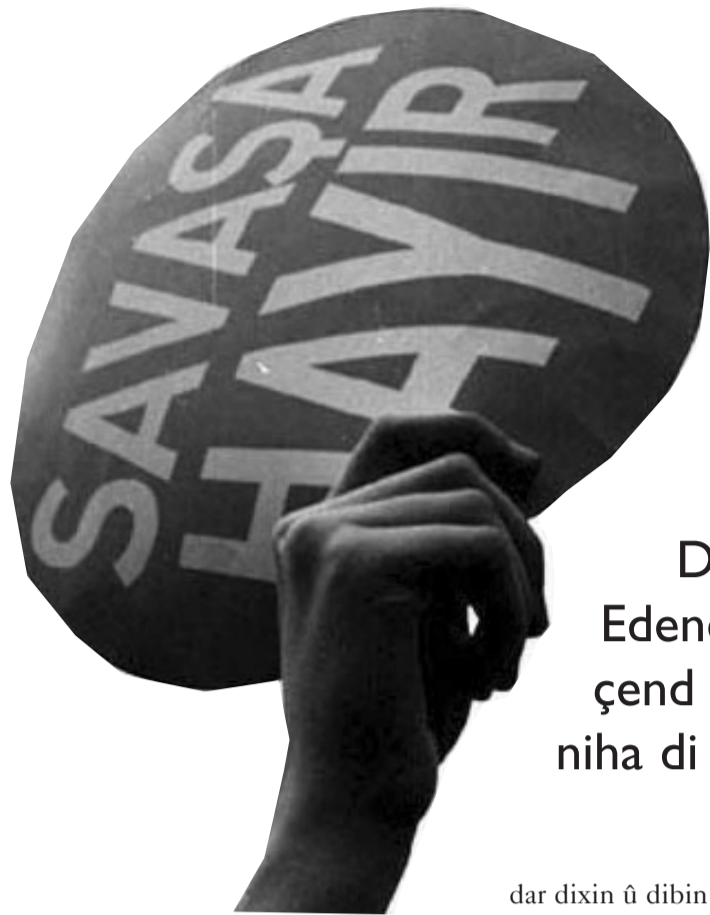
rumlarını sorumluluktan kurtaramaz.

Derinliğine bu hususları tartışmanın yeri burası değil. Kanaatim olarak mevcut bilim adamları ve kurumlarının konumu, Mısır ve Mezopotamya'nın ilk krallıklarındaki rahiplerin bağımlılık konumlarından hem ahlak hem de inanç açısından daha geri ve sorumsuz gibi durmaktadır. Firavun ve Nemrut kral soylarına başkaldıran İbrahimi gelenekli dinler ve peygamberleri, ah-laken ve inanç itibarıyla insanlığın gelişiminde büyük rol oynadılar. Bu rol rahip geleneğinin olumlu yönüdür. İktidarın emrindeki bilim adamlarının yaptığı ise, iktidar çılgınlığının eline sürekli imha araçları vermesi ve en son insanlığın başına atomu patlatmasıdır. Demek ki bilim iktidar ilişkisinde vahim bir yanlışlık vardır.

Bilimi bir toplum ürünü olarak, en değerli kazanım olarak değerlendirebiliriz. Ama bunca felaketlere yol açmasını ise asla izah edemeyiz. Dolayısıyla bilim adamı ve kurumlarını bu yönüyle kabul ve hatta affedemeyiz. Bu öncelikli çelişkinin izahını bulmadıkça, sosyoloji ve tüm diğer bilimleri neden sorgulamamız gerektiği anlaşılır bir husustur. Sistemin nerede büyük oynadığı, temel yanlışlığı yaptırıldığı ve insanlığın geleceğini en belirsizliklerle yüklü bir süreçte soktuğunun hesabını yapmadıkça, istediğimiz kadar kurtuluş, özgürlük, eşitlik teori ve pratiklerini geliştirelim, sonuçta yine hakim toplumsal sisteminin değirmenine su taşımaktan kurtulamayız.

Demokratik Konfederalizm
Önderi Abdullah Öcalan

Hewara Dayîken Leşker û Gerîlayan: Bila ev êş bê sekinandin

Komeke ku ji endamên Înisyatîfa Dayîkên Aştiyê ya Amedê, Stenbol û Edeneyê pêk dihat, çû serdana malbatên çend leşker û gerîlayên ku demek beriya niha di pevçûnê de jiyana xwe ji dest dane û sersaxî xwestin.

Komek ku ji endamên Înisyatîfa Dayîkên Aştiyê ya Amed, Stenbol û Edeneyê pêk dihat, hat Mêrsînê û çû serdana malbatên çend leşker û gerîlayên ku demek beriya niha di pevçûnê de jiyana xwe ji dest dane. Goç-Der'a Mêrsînê, TUHAD-DER'a Mêrsînê, Navenda Çand û Hunerê ya Anka (AKSM) û endamên Meclîsa Jinan a DTP'a Mêrsînê ji bo piştgiriyê beşdarî serdanê bûn. Dayîk, pêşî çûn serdana malbata dayîka Mehmet Erbeyê HPG'yî ku di 9'ê Tîrmehê de li Êlihê di pevçûna di navbera TSK û HPG'ê de derketiye de jiyana xwe ji dest dawe.

'Ev qas xwîn û rondik têrê nakin?'
Dayîkên ku di serdanê de hevdu himbêz kirin, rondik barandin. Dayîka bi navê Meryem Erbey, got ku hewl didin bi gelê Tirk re di nav aştî û biratiyê de bijîn, lê kesên ku dixwazin aştîyê têk bibin, her roj operasyonan li

dar dixin û dibin sedema mirina zarokên wan. Erbey, destnîşan kir ku AKP polîtîkayên li ser xwînê dimeşîne û naxwaze ku xwîn raweste. Erbey, wiha dom kir: 'Êşa leşkeran jî, gerîlayan jî yek e. Divê dayîk bibin yek. Em li dijî polîtîkayên xwînê yên AKP'ê, destê xwe bidin hev û aştîyê biqîrin. Em li dijî kesên ku dixwazin gelan li hev bikin neyar, qêrîna xwe ya aştîyê bilindtir bikin' Erbey, bang li AKP'ê jî kir û wiha got: 'Hûn ji qêrîna aştîyê yên van dayîkan jî fedî nakin? Hûn ji feriyada van dayîkan ku bilind dibe jî fedî nakin? Ev qas rondik û xwîn têrê we nake?'

'Emê xwe bikin mortal'
Endama Înisyatîfa Dayîkên Aştiyê Dilşa Ozgen jî da zanîn ku 2 kurê wê gerîla bûne û di pevçûnan de jiyana xwe ji dest dane, kurekî wê jî 17 sal di girtîgehê de maye. Ozgen, wiha got: 'Ev êş, êşa me ye. Ez wek dayîkek, di her mirinek de, êşa ku ket dilê min, ji nû ve hîs dikim. Ez hatime vî emrê xwe lê hê jî bo ev êş biqede û ji bo aştîyê têdikoşim. 6 sal, destê aştîyê dirêjî

vê dewletê hate kirin. Lê bi vî destî negirtin. Bi operasyonan, bi ser zarokên me de çûn. Heta îro kurê tu serokwezîr an jî fermanzarek neçûye û di vî şerî de nemiriye. Her tim, zarokên me didin pêş. Ji ber vê yekê, di demeke ku 1'ê Îlonê nêz bûye de, em ji bo rawestandina operasyonan bibin yek, em herin herêmên operasyonê û xwe bikin mortal. Bes zarokên me nemirin.'

'Bila kes neçe leşkeriyê'
Dayîkên Aştiyê piştî Meryem Erbey jî girtin cem xwe û çûn serdana malbata cendirmeyê qomando Huseyîn Ozdemîr ku di pevçûna di 9'ê tebaxê de li Gumuşhaneyê derket de jiyana xwe ji dest dabû. Dayîka Ozdemîr Menşure Ozdemîr, di serdanê de jixwe çû û dest bi lorandinan kir. Dayîkên aştîyê hewl dan ku dayîka Ozdemîr dilmînî bikin. Dayîkan di nav rondikên çavan de bi kurdî lorand. Dayîkên ku çûn serdanê, daxwaza 'Bila ev şer biqede. Zarokên me neşînin mirinê. Bila kes neçe leşkeriyê. Bila operasyon rawestin', qêriyan. Menşure

Ozdemîr, demeke dirêj bi ser hişê xwe de nehat û bi gotinên wekî 'Zarokên xwe neşînin leşkeriyê. Cenazeyê wî dişînin' hatin lorandin.

'Niha em diêşin'
Endamên din ên malbatê jî, bo serdanê ji Dayîkên Aştiyê re spas kir û wiha got: 'Kurê me jiyana xwe ji dest da. Lê em naxwazin êdî tu ciwanek jiyana xwe ji dest bide. Duh em ji bo hin kesên din digiriyan. Lê niha em diêşin. Em tenê dixwazin ku ev êş raweste.'
Dondu Engîn ku endama Înisyatîfa Dayîkên Aştiyê ye jî wiha got: 'Em dixwazin ku ne leşker, ne polis ne jî gerîla bimrin. Loma emê bibin yek û ji bo ku dilê kesên din neêşe, çi pêwîst bike emê bikin. Hewce bike emê herin herêmên operasyonê û xwe bikin mortal.'

DİHA

Rengê aştîyê rengê jinê ye

Aştî gotineke ku em gelek caran li her deverê lê rast tên e. 1'ê Îlonê jî Roja Aştîyê ya Cîhanê ye. Li cîhanê karê aştîxwaz dikin ji karê şerxwazan zehmetir e. Ji ber ku di bingeha karê aştîxwazan de her tim awakirin û hilberîn heye û armanca şerxwazan a esasî jî her tim xirabî û hilweşandin e. Li cîhanê gelek kesên aştîxwaz li êrîş û neheqîya şerxwazan rast hatine. Lê belê, li gel hemû astengî û neheqîyan jî aştîxwaz her tim bi serketine û di nava rûpelên dîrokê de cih girtine. Îro li welatê me û li tevahiya cîhanê tişta ku herî zêde em xerîbiya wê dikşînin; Aştîye. Di şer, talankirin û êşkeneciyê de, her tim jin reng dane aştîyê. Ji ber ku herî zêde eşên şer ew dijîn. Şer zîhniyeta desthilatdariyê diafirîne û

êş û barên civakê jî tim jin hil digire ser milê xwe. Ji ber vê yekê ye ku herî zêde jî jin civakeke aştîyane dixwazin. Jin ti car nabêje eş tene cûdakirin, hemû eşan wek hev ya xwe dibînin û ji ber vê yekê ew eşêşa me hemûyane û ji bo civakeke tê de aştî û wekhevî bê afirandin di her warî de xebatên aştîyê dimeşînin...
Îsal jî dîsa ji bo 1'ê Îlonê yên ku herî zêde li qadan xebatên aştîyê dimeşînin jin in. Dîsa li her deverê Înisyatîfa Dayîkên Aştiyê wê konên aştîyê vedin û bi vê yekê re wê daxwazên xwe yên ji bo civakeke xwedî aştî û mafê wekhevîyê bînin ziman. Ji ber ku herî zêde yên bi şer birîndar bûne dayîk in û yên herî zêde kezeba wan jî di şer de hatiye sewitandin dîsa dayîk in. Ji bo vê yekê ew ji her kesê zêdetir

aştîyê dixwazin.
Dayîkên me, ji ber ku wan zarokên xwe di şer de winda kirine, ew naxwazin zarokên kesek din jî di şer de bêne windakirin û dilbirîniya xwe jî bi xebatên aştîyê dixwazin jibîr bikin. Kesên ku herî zêde eşê dikşînin herî zêde aştî û aramiyê dixwazin. Lewma ew kes naxwazin dilên kesên din jî bişewite û kesera wan di nîvî de bimîne. Ji ber ku di kesera pîrr dayîkên me de hevîyên pîrr mezin veşartî mane...
Dayîkên me bi tekoşîna xwe ya aştîyê dixwazin civakeke nû û jiyaneke nû bi afirînin. Afirandina jiyaneke nû dibê ku ne ewqasî hêsan be û bedelên wê jî dibê ku pîrr giran bin. Lê dîsa jî ew amadebûn, bi bedelên mezin jî xebatên xwe yên aştî û aramiyê bi

serxin. Ji ber ku herkesê wê yekê baş dizane kesên ku barê aştîyê didin ser milê xwe, dizanin ku ewê rastî êrîş û astengiyê pîrr mezin jî bînin û ji xwe xwe ji bo vê yekê jî amade dikin.
Li welatê me jî di hevîyên zarokan de di keser û axînen dayîkan de wêneya aştîyê berî her tiştî tê. Ji ber ku eş, azar û windahiyên wan hiştine ku axîna wan a aştîyê jî zêdetir xurt be. Dema mirov carna li dayîkên me guhdar dike, mirov dibîne ku çiqasî hesreta aştî û aramiyê ne. Li welatê me dayîkên me hem diya gerîllayan in û him jî diya leşkeran in û zarokên wan him di leşkeriyê de dimirin û him jî li gerîlla şehîd dikevin û yên ku dîsa dilên wan birîndar dibin dîsa dayîkên me ne. Ji ber vê yekê yên ku herî zêde dixwa-

Hevidar Munzur

zin şer bê rawestandî û aştî bê afirandin dîsa dibin dayîk.
Xwezaya jinê jixwe aştî ye. Di çalakîyên aştîyê de dîsa yên ku li herî li pêş dimeşin, dîsa dayîk û jin in.
Werin em jî di 1'ê Îlona îsal de wêneya aştîyê yê di destê zarokên me de û hevîya civakeke aştî û aramî ya dilê dayîkên me de parve bikin û bi wan re banga jiyaneke tê de tijî aştî û aramî biqîrin û bi her awayî ji bo jiyaneke aştî, aramî û wekhevî tebîkî...'

Sînema di Hundirê Min de Wek Çîkekê Wek Bêrîkirinekê Bû

Mizgîn Arslan, (ku di nasnameya wê de weke Mujde derbas dibe) di sala 1981'an de, li gundê Goliya Filehan a girêdayê bajarê Mêrdînê ji dayik bûye. Di dema dawî de senaryoya kurtefilmekî bi navê "Leyîstika Dawî" ku 13 deqeyan didome nivîsî û derhêneriya wê kir. Filmê wê di pêşbirka 8. ya kurtefilmên ku Fakûlteya Ragihandinê ya Zanîngeha Marmarayê li darxistibû de, di xala "dîmena herî baş" de xelata mansiyonê wergirt. Di festîvala filmê derdor ya PAM'ê de jî, "xelata hewesandinê" wergirt. Me xwest li ser van xebat, hewldan û berhemên watedar bi Mizgîn re hevpeyvînekê bikin.

* Ji ku hat daxwaza te ya nivîsîna senaryo, derhênerî û çima sînema?

Ev pênc sal e ku li ser çand û hûnerê nûçeyan çêdîm. Ev sê salên dawî jî ez li ser sînemayê radiwestim. Min lêkolîn li ser dîroka sînemayê kir; min jiyana û berhemên wan kesên ku senarîst û derhêneran xwend. Sînema di hundirê min de wek çîkekê wek bêrîkirinekê mabû. Û daxwaza nivîsê di hundirê min de şîn bû. Lê ji beriya sînemayê jî min foto dikişandin. Ji deh saliya xwe de jî min dinivîsand. Û tiyatro hebû di jiyana min de. Di sînemayê de tu gelek tiştan dikî: Tu dinivîsî, tu dilîzî, tu ramanên xwe zindî dikî di vî warî de. Lê sînema dereng ket ji yana min. Ez incex şanzdeh-hevdeh saliya xwe de çûm sînemayê. Eger zûtir ketiba ji yana min de, belkî min zûtir dest bi sînemayê kiriba.

* Bi taybetî kîjan daxwaz û derd?

Min çî dixwest ez bêjim, çî derdê min hebû ku bêjim? Ez biçûkaniya xwe bêjim piçek, belkî bêhtir were fêhmîkirin. Ez du salî bûm; dê û bavê min ji min veqetiyên, ew çûn welatên dûr; ji ber sedemên siyasî, ji ber şer çûn. Ez li gel

dapîra xwe mam. Min û pîra xwe jiyaneke bi keder û bi derd derbas kir, lê pîr xweş jî bû. Mînak, her şev dapîra min çîrok

ji min re digotin. Heya mezin jî bûm, min ji dapîra xwe çîrok guhdar dikirin. Em bi tenê bûn, êşên me jî hebûn, lê em bi van çîrokan zêde dibûn, em dibûn sed kes. (Dikene gelekî û cardî dibêje) Me xwe çî xweşik zêde dikir! Vê yekê hêza me ya xeyalê dewlemend dikir. Min jiyana xwe jî kiribû çîrokek. Her tim di xeyalên min de hebû ku rojekê ez jî bibim çîrokbêj. Ez gelek caran çîrokan dibêjim ji hevalên xwe re. Carna bi Kurmancî, yên ku nizanin ji wan re werdigêrinim Tirkî.

Ez jî xwe jî zanim ku tu hûner ji kêfxweşî derneketiye. Min ji bo êşên xwe film çêkirin. Piştî ku hatim Stenbolê min gelek êş û zorî kişand. Jiyana ne wekî ya ku pîrika min ji min re digot bû. Ne wekî ya wan çîrokan bû. Herkes ne hevalên min bû. Ez ji dê û bavê xwe dûr bûm, lê ez fêrî hezkirinê bibûm. Û li vir tenêbûn gelekî hebû.

* Ji xwe filmê te jî li ser hevaltiyê û tenêtiyê ye...

Film li ser hevaltiyê ye, eger tu tenê bî, ez jî tenê me. Yanî di film de ev wate heye: Ez naxwazim tenê bijîm. Naxwazim serkeftinek gelek mezin jî bi tenê serê xwe bidest bixim. Ev film di jiyana min de wek xala berecotekê bû. Yanî divê min ev film kişandibana. Eger min ev mijar çênekiribana, belkî ez tu car derneketim vê riyê. Ev film ji bo min bû arîşenekî (moral). Ji hêla hin kesan ve hat pejirandin, hin xelat wergirtin. Niha xurtirim.

* Tu li dijî bûyeran, li hember êşan û dilxweşiyên kur hîs dikî. Nûçeganiya te çî tevî sînemaya te dike?

Mamosteyê min ê sînemayê jî her tim vê yekê digot; gelek sûdên rojnamegeriyê çêbûn ji bo min. Ji ber ku tu her tim di nav jiyaneke de yî. Sînema ku tu li ser masê rûnî û binivîsînê çênabê. Divê tu herî ciwaran, herî bi destê mirovan bigrî, li çavên wan binêrî, çîrokan wan guhdar bikî û vê yekê fêhm bikî, têkevî nava jiyana wan. Di nav van salên

ku min rojnamegerî dikir de, min zêde zêde li çîrokan mirovan guhdar kir. Mînak, ez çûbûm du taxên ku yek ji wan Şahîn Tepesî, Taxa Ayazliyê. Gelê vê derê gelek hejar bûn. Ez her tim diçûm, li wir foto dikişand. Dilê min diêşiya. Min dixwest ji bo cihên wisa tişteki bikim. Lê kesekî guh nedida ji bo hejariya wan. Çavên xwe digirtin, guhên xwe digirtin. Min jî xwest bêjim "hûn naçin û nabînin wan deran, aha ji were ev film." Tiştên ku mirov ji wan deran hîn bibê gelek in. Hîna li wan deran hevaltî heye. Eger tişteki ku mirov pê xwe xelas bike li wan deran heye..

min hene li ser jinan. Ez li benda roja wan im. Wê di wan mijaran de jiyana min jî hebe.

* Filmê we yê ku wê di Tebaxê de derve, mijara wê çî ye? Tê dikarî hinek qala wî filmî bikî?

Gundê me gundekî Suryaniyan bû. Em hemû bi şerma Suryaniyên ku hatine kuştin mezin bûn. Mînakî her tim gava me bexçe dikolan, hestiyên miriyan derdiketin. Pîr û kalên me bi girî qal dikirin. Min xwest ez ji wan re bêjim: "Me ji bîra nekiriye." Her ku ez Suryaniyan dibînim, ez dizanim tişteki ji dilê min kêmbibe. Bi vî filmî ez dixwazim

deyekî bi zimanê xwe ne wergirtiye. Yanî bi Tirkî dixwînim, perwerde dibînim. Lê xewnên min, çîrokan bi Kurdî ne. Ya rast ev film, bê zimaniya min bû. Min nizanibû ezê bi kîjan zimanî binivîsim. Di navbera her du zimanan de mam. Yek jî min xwest cih, netewe û zimanê filmê min ne diyar be. Tam ne zilam in jî, ew kal û pîr in. Lê eger temaşê bikin, di filmê duwem de wê ziman xweşik bê bikaranînin. Wekî rastiya Mezopotamya: Yanî Suryanî bi zimanê xwe, Kurd û Tirk jî bi yê xwe. Ezê filmê xwe bi wî dengê ku ketiye guhê min çêbikim bêguman. Sînema tişteki neteweyî ye. Ev peyvîra me ye. Her netewe bi zimanê xwe çêdike.

* Em dixwazim pîrsa xwe ya dawî bikin; wekî senarîst û derhênerê tenê na, wekî jinekê jî te çî astengî jiya di vê pêvajoya filmê de? Te qet xwe bi tenê dît?

Derhenêr, desthilatdarê setê ye, lewma şayanê jinê nabînin. Ji ber vê yekê gelek jinên derhêner tune ne. Hinek jin hene ew jî piçek wek mêra ne. Ji jinên derhêner re, derfet nayên dayin, bi piranî bi keda xwe li ber kamerayên û yan jî li setan peywîran digrin. Ku tu jin be û wisa ciwan be, tu ji hinekan re bêjê, "ez dixwazim çîrokan binivîsim, film bikînim", tu kes ji te naxwaze û tu kes ji te re nabêjê were film çêbike. Min her roj digot, "na çênabê". Car caran hêviyên min qut dibûn lê cardî min têdikoşa ku çêbikim. Min fêhm kir ku eger baweriya te hebe, tê karibî her tiştî bikî. Û min film bi pereyên xwe kişand. Bi pereyekî kêmbê, herkes jidil tevî wê xebatê bû. Ev tişteki gelek xweş bû. Lê divê ku saziyekî Kurdan hebê ku alîkariya sînemayên Kurdan bikin.

* Di vî filmî de, te çîroka du zilama aniyê ziman. Di filmê te yê ku di tebaxê de wê derkevê pêşberî temaşevanan jî, dîsa çîroka zilama ye. Gelo tu ditirsî dest bavêjî çîroka jinan?

Çîrokan min gelek in, yên amade jî gelek in. Min gelekî li berxwe da û min dest hilanî ku film çêbikim. Min tim xwe biçûk didît ji bo sînemayê û min her car digot "piştî çend salên din". Lê ev kal û pîra bi xwe hatin bela xwe ji Mizgîn venekirin. Mêjiyê min dîl girtin. Min dixwest çîroka min a ewil, çîroka dapîr û neviya wê be. Lê ev antreman in ji bo min, hîna ezê çîrokan jina binivîsim. Rast e çîroka jinê biêş û giran e. Lê du senaryoyên

vê fêhm bikin, ne kesî din.. Di film de jî hestî xuya dikin, mijarek tazî ye. Kalekî Suryanî piştî bi salan tê vedigerê gundê xwe. Ew hestiyên ku neviyê hevalên wî tînin, bi hev re dikin bin axê. Û herkes li gor baweriya xwe ya olî dia dikin, ji bo ku karibin bi hev re bijîm, diviyabû ku min ev kişandibana, ev bar bû ji min re.

* Filmê te yê yekem "bê ziman" bû. Yanî diyalog tunebû. Film hin xelat girtin û rîya wê vekirî bû. Tu dibêjî ezê di demê pêş de, filmên xwe bi Kurdî çêbikim. Dibê ku ev yek bibê asteng ji bo te?

Mixabin hîna min perwer-

Fatma Savcı

- Agahdarî -

Di jimara borî de navê nivîskarê nivîsa Jinên Şoreşger xelet hatibû nivîsandin. Di vê mijarê de em jî xwendevanên xwe lêborîn dixwazim.

Divê Yên Mezin Jî Fêrî Zimanê Xwe Bibin

Di nav Kurdên Bakur de axaftin û hindekariya zimanê Kurdî bi awayekî jidiltir tê guftugokirin. Bi taybetî ji ber ku tevgera siyasî ev mijar girt rojeva xwe, bêhtir li ser tê rawestîn.

Ev demê ku di nav Kurdên Bakur de axaftin û hindekariya zimanê Kurdî bi awayekî jidiltir tê guftugokirin. Her çiqas hîna di nava saziyan de axaftin û mêyla li ser ziman gelek kêmbê jî, li nav hin derdoran bûye wekî çalakiyê bîlez. Û her çiqas ev hewldan gelek kêmbê jî, hin mînak kêfa Kurdîhezan tînin û hêviyekê bi xemxwarên Kurd re diafirînin. Li hin komele û saziyên Stenbolê, ji hêla hin endam û mamosteyên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê ve waneyên Kurdî tînin dayin. Têvî derfetên xwe yên gelek kêmbê jî hewl didin ku ji yana niştecihên vir baştir û dewlemendtir bikin. Ev yek ji wan komeleya ku waneyên kurdî destpêkiriye, Komelaya Demokrasiyê (Dem-Der) ye. Niştecihên taxa Kanarya ku girêdayî navçeya Kûçûkçekmece ye, piraniyên xwe Kurd in. Berî bi salekê, di bin sîwana Hemwelatîyên Azad de, Komeleya Dem-Der ava kirin. Di komeleyê de hin kar û xebatê xwe pêk tînin. Yek ji van xebatan jî bernameya hindekariya zimanê Kurdî ye. Ev du heyv bêhtir e ku waneyên zimanê Kurdî tînin dayin. Û car caran hejmar xwendekaran mirov dilşad dike. Ji ber ku dema bêhdana dibistana ye, hin bav û dê zarên xwe bi xwe tî-

Zozan

nin waneyan. Hin jî bixwe nayên, lê zarên xwe dişînin. Me jî xwest bi hin zarokan re hevpeyvînek biçûk çêbikin. Û zimanê van zarokan bi we re par bikin. Fermo em bi hev re li Zeyneb, Zilan û Zozan guhdar bikin.

-Navê te çi ye? Tu çend salî yî?

Navê min Zeyneb e. Ez deh û yek salî me.

-Tu diçî dibistana Tirkî? Tu diçî refê çendê?

Belê, diçim refê pîncan.

-Gelo tu niha tê dersa Kurdî, armanca hatina te çi ye?

Ji bo ku zimanê xwe baştir fer bibim tîm.

-Ders çawa diçe, tu fêrî xwendin û nivîsandinê dibî?

Ez xweşik fêr dibim. Gelekî baş e. Ez li malê jî ji xwe re dixebitim. Jixwe zanim bixivim lê nizanîm binivîsim. Ez niha fêrî nivîs û xwendinê dibim. Li malê jî pirtûkên min

Zeynep

ên Kurmançî hene. Ez li wan dinêrim û dixwînim.

-Paşî ku tu fêrî xwendin û nivîsandinê Kurmançî bûyî, tê çi bikî?

Ezê karibim bi zimanê xwe bixwînim û binivîsim, paşî ku karibim ezê hinekî din fêr bibim. Û wekî din... Nizanîm wele!..

-Baş e, spas dikim Zeyneb. Ez jî spas dikim.

-Merheba! Navê te çi ye? Tu çend salî yî?

Navê min Zilan e. (Bi tilikê xwe nîşan dike û paşî dihejmêre) Ez heft salî me.

-Tu diçî dibistana Tirkî? Na hîna naçim.

-Lê ma naxwe tu ji ku fêrî xwendin û nivîsandinê bûyî?

Ma bavê min li gund ez fêr kirim.

-Tu ji bo çi hatiye dersa Kurdî?

Zilan

Ji bo ku ez zimanê xwe fer bibim.

-Ma tu ji xwe nizanî bi zimanê Kurdî?

Na qenc nizanîm bixwînim û binivîsim.

-Çima tu dixwazî fêrî nivîs û xwendinê Kurdî bibî?

Hema ji xwe, ma ne zimanê me ye?

-Ma çima zimanê Kurdî li dibistanan nayê xwendin?

Nizam welle, nizanîm.

-Gelo tu dixwazî bila di dibistanan de bê xwendin?

Erê jixwe bila bê xwendin.

-Çima Zilan?

Hema jixwe, bila zimanê me jî bê xwendin.

-Merheba! Navê te bixêr? Tu çend salî yî?

Merheba navê min Zozan e. Ketime sala çardehan.

-Ji ku derê yî Zozan?

Ji Mêrdînê me.

-Tu diçî dibistana Tirkî?
Na niha naçim. Min heya safê pîncê xwend, paşî min dev jê qerîya. Ez tengav bûm.

-Tu ji dersên Kurdî jî aciz nabî?

Na wele. Hedara min li vê dersê tê.

-Çima hatî dersên Kurdî?

Ev zimanê min e, divê ku fêr bibim zimanê xwe. Divê ku karibim pê binivîsim û bixwînim. Û hinek Kurdê me hene ez zimanê wan qet fêhm nakim. Dixwazim hemû kesên ku bi Kurdî diaxivê fêhm bikin.

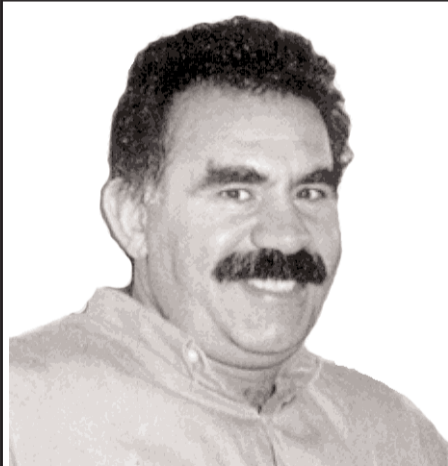
-Ê gelek mezin nizanî bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin, wê çawa bibe?

Erê ez dizanim. Divê hemû mezinên me jî xwe fêrî zimanê xwe bikin.

-Zimanê Kurdî di dibistanan de qedexeyê ye, tu ji bo vê yekê çi difikirî?

Nizanîm hema di Tirka de qedexeyê çêdibin. Ma çi ziyana wan heye ku Kurd bi zimanê xwe fêr bibin. Ez dixwazim serbest bibe zimanê me. Û dixwazim zimanê me di dibistanan de jî bê xwendin.

Navenda Nûçeyan

Bê însafî û Têgihîna Mêr

Di dema me ya ku bi navê dema azadiyê tê binavkirin de jî, tê dît ku incex pêşîya pîrsgirêkê hatiye vekirin û hatiye nîqaşkirin. Ev yek hatiye pêkanîn, lê di vê qadê de bi temamî şoreş û veguherînek nehatiye pêkanîn. Amûr, ezmûn û têkoşînên ku ji bo çareseriyê hatin pêşxistin jî, ji şeweyên reformîst û wêde neçûne. Têvgera femînîst ku tê xwestin di nava civaka rojava de were pêşxistin, weke pîrsgirêkeke luks lê tê nêrîn. Ji bo rizgariya zayenda jinê têkoşîneke cidî li dera han, bi tevgera serveyî bûye mijareke ku derdora burjûwa dema xwe pê bîbûn. Em vê yekê jî ber ku tevgera femînîst, di nava civaka rojava de bûye çareseriyê herî pêşketî, destnîşan dikin. Iro rewşa azadbûna jinê ya ku di nava

welatên sosyalîst de derdikeve pêşberî me, tevîbûna zêde ya karê aborî, xwedî gotinbûna di nava civakê de û pêşketina ji aliyê fizîkî û tendurîstî ve ye. Ango ji tiştên ku şoreşê dayî civakê, di vê qadê de pêkanîna tevkarîyêke bisînor e. Mînak para jinê ya di qada siyasî de, hê jî pîr bisînor e. Mantiqê ku bi têgihîna wekhevîya giştî re nebe nakok, tê meşandin. Weke tekûzkerêke wekhevîya giştî, li rêxistinên partîyan, rêxistinên dewletê û çalakiyên din ê civakê, bi biryarên fermî bi rêjeyêke diyar tevkarî tê pêkanîn. Lê dîsa jî ev tevkarî pîr hindik e. Bi kurtayî li welatên sosyalîst, ji dêvla dîtina bersivên ku pîrsgirêk di nava espriya tekoşînê de li ber çav were girtin, ji bo vê yekê çî armancê bête nîşandan û di vî babetê de rêxistinbûn û tekoşîn çawa were pêkanîn, mafên ku hatin bîdestxistin û di nava pêşveçûna şoreşê de mayî, ne mafên ku bi tekoşîneke di nava cureyîniya xwe de hatin bîdestxistin in, bi giştî mafên ku şoreş behsa wan dike ne. Bêguman ev jî ne tiştê xerab e. Qezenckirin ber bi aliyê pêşketinê ve ye. Lê dîsa jî tevkarîya jinê ya di destnîşankirina otorîteya siyasî û çareserkirina pîrsgirêkên navneteweyî de, bisînor e.

Herwiha statuya jinê ya ku hatî diyarkirin, bi rêjeyêke bilind statuya mêr a ku pêkanî derbas nekiriye. Statuya ku ji jinê re hatî diyarkirin, di civaka feodal de bi awayekê berbiçav dexma serdestiya mêr hildigire, di civaka kapitalîst de jî ev yek bi vî rengî pêk hatiye, di civaka sosyalîst de tevkarîyêke jinê ya bisînor pêk hatiye, lê dîsa jî mêr dexma xwe li statuya serdestiya mêr a ku ber bi wekhevîyê ve dihat guhartin, dayiye. Ev pêşketinê di aliyê erênî de, di bin bandora têgihîna serdestiya mêr a ku ji sed-salan ve gihayî hev de ye. Di tekoşîna şoreşê de, erênîya mêr a di vî warî de yê çiqasî di bereka wekhevîyê de pêş bikeve. Dê dadmendîya teqez çawa pêk bîne, nêzîkbûna li pîrsgirêkê a bi rengê "bandorên serdestiya mêr ên ku ji sed-salan ve hatin, ne astengên ku nikarin werin derbaskirin in, pêwîste ewleyî pê bête kirin û bête erêkirin, ti wateya danîna pîrsgirêkê a bi şeweyekî din tine" îfadeyêke ku bi hindikayî pêwîste bi guman û şayîş were pêşwazîkirin e. Di bandevê her pêvajoya şoreşger de, mirov raman û helwestên herî pêşverû ji zagonan re dikin bîgeh. Gelekî nêzîkî sînorên wekhevîya giştî dibin. Lê weke

di her warî de, di vî warî de jî bîmayî bandora xwe didin domandin. Herwiha ev yek pîr girîng e ku di nava zerangiyeke resen de li pîrsgirêkê bête nêrîn, bi hindikayî bête pejiwandin ku xalên pîrsê pîr berfireh in, lêkolînek li ser neçareserkirinan were kirin, astengîya sîft bi rexneyêke şoreşgerî a hişk derêxin holê, qalibên helwestên nediyar ên ku bicîhbûne û kesek nîzane bê çine werin şikandin û li vîra helwesta resen a alternatîf were nîqaşkirin, bi rêxistin û çalakiyê li holê were danîn. Ev yek jî ne ku bi statuya mêr a serdestî û bi têgihîna û însafî wan ve girêdayî be, lê ne ku şerê ne berbiçav jî li hember vê yekê were meşandin. Heger veguherîna were xwestin, pêwîste hêmana vî tiştî xwe di ber çavan re derbas bike û analîzeke kûr a di nava reseniyên nava pîrsgirêkê de bike. Ev yek pêdivî ye. Ya ku tê xwestin, ya ku pêwîste were qezenckirin çiyê, rêxistinbûna li gorî vê yekê çawa dê were pêkanîn, vî derbarî de hê jî ji dîmenên serveyî û wêdetir gav nehatine avêtin.

Rêberê Koma Komalên Kurdistanê Abdullah Öcalan
Wergêr: Jîr DILOVAN

In Nederland Is Er Een 'Weinig Verbetering Voor Pakistaanse Vrouwen In Gevangenis'

De Pakistaanse president Pervez Musharraf wil de mogelijkheid om vrouwen op borgtocht vrij te laten, versoepelen. Daarnaast heeft hij opdracht gegeven tot een voorstel om de religieuze wetten te herzien. Dat lijkt goed nieuws. Maar de kans is klein dat de situatie van de duizenden vrouwen die vast zitten voor overspel, veel verbetert.

Als een Pakistaanse vrouw een verkrachting niet kan bewijzen door vier getuigen aan te dragen, kan ze volgens religieuze hudood-wetten beschuldigd worden van overspel. Daarvoor kan ze de doodstraf door steniging krijgen. Mensenrechtengroepen voeren al lang actie voor het grote aantal verkrachtingslachtoffers dat vals beschuldigd wordt van overspel.

De Pakistaanse president gaf de

Raad voor Islamideologie (CII) eerder deze maand de opdracht om een amendement van de religieuze wetten op te stellen. Volgens de wetswijziging die Musharraf eerder deze maand zelf al voorstelde, kunnen voortaan alleen vrouwen die beschuldigd zijn van moord, terrorisme of economische misdaden niet op borgtocht vrijkomen.

Ayesha Mir, een juriste van de vrouwenrechtenorganisatie 'Shirkatgah' spreekt van een positieve stap, maar maakt zich zorgen over waar de vrouwen naartoe moeten. "Welk plan heeft de overheid voor hun bescherming?" Zohra Yusuf van de Pakistaanse Mensenrechtencommissie (HCRP) vreest dat de meeste vrouwen de borgtocht niet kunnen betalen en dus gewoon in de gevangenis blijven. Verder is de kans groot dat overspel gewoon strafbaar blijft.

De hervormingen komen na een in het oog lopend openbaar televisiedebat op de private zender Geo TV vorige maand. Voor- en tegenstanders van de religieuze wetten waren het erover eens dat in de islam ongewenst is dat vrouwen, en hun kinderen, in de gevangenis blijven.

Sommige overheidsbronnen zeggen dat de president heeft gesuggereerd dat de overheid de religieuze wetten helemaal zou willen schrappen. Daarop hebben de ulema (religieuze leiders) tijdens een recente bijeenkomst gezworen dat ze de wetten zullen verdedigen. Ze noemden de oproep van mensenrechtengroepen om de wetten in te trekken "westers".

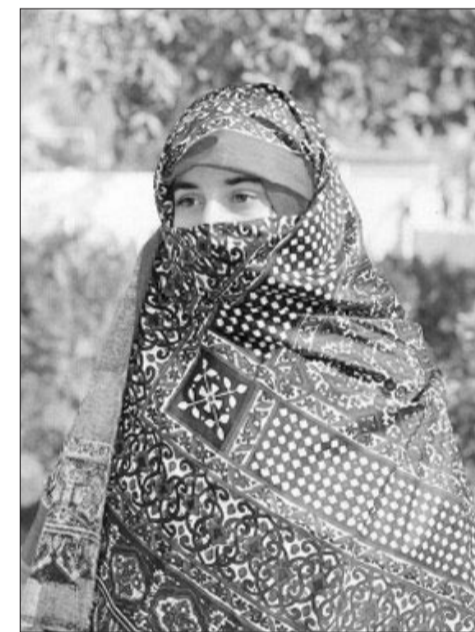
De religieuze wetten werden in 1979 ingevoerd door de toenmalige militaire dictator Zia ul Haq ter vers terking van zijn islamiseringcampagne. Ze bestaan sindsdien naast de seculiere wetten en definiëren een heel scala aan misdaden. Opeenvolgende regeringen hebben geprobeerd de wetten te wijzigen, maar bonden telkens in onder druk van fundamentalisten.

Dat gold ook voor Musharraf, die toen hij vijf jaar geleden aan de macht kwam beloofde de religieuze wetten te amenderen. Hij is afhankelijk van politieke steun door fundamentalistische partijen als de Muttahida Majlis-e-Amal en de Pakistaanse Moslim Liga. Beide zijn voorstanders van de religieuze wetten.

"De president weet niet altijd waarover hij het heeft. De instellingen die een einde zouden kunnen maken aan

de discriminerende wetten zijn ondermijnd, en wat overblijft is slechte retoriek", zegt I.A. Rehman, directeur van de Pakistaanse Mensenrechtencommissie (HCRP) en bekend activist.

Hij stelt dat de regering de religieuze wetten niet wil schrappen. "De regering heeft de Raad voor Islamideologie gevraagd zich over de wetten te buigen omdat ze een compromis wil. Het is bij voorbaat duidelijk dat de raad tegen het schrappen van de wetten is", zegt Rehman. Hij voorspelt dat de amendementen hoogstens vervolging moeilijker zullen maken, borgtocht vergemakkelijken en een strenge straf voor valse beschuldigingen voorstellen."

Zofeen Ebrahim

'Chronologie van oorlog en pijn'

Enkele jaren geleden, toen de vader zijn vier zonen het huis zag verlaten, liet hij voor ieder een traan. Hij wist dat geen van hen vrede zou vinden, niet in het westen, niet in het oosten, het zuiden of in het noorden. En één voor één raakten zij verwickeld in oorlog, en andere wreedheden. Hoe meer zij verwijderd raakten van hun verleden en van zichzelf, des te meer ze de geur van liefde en vrede van hun huis verga-ten.

De vader probeerde met zijn vrouw zijn dochters te bewaken tegen haat en onrecht, maar verloor hen ook, één voor één. Sommige van hen volgden de zonen, anderen hun geliefden en zo raakten ook zij verwijderd van hun hart en moed. De dochters ver-

randerden in pijn en onderdrukking en werden slaven. Hun moeder kon niet anders dan dit alles met betraande ogen toezien.

Op een dag hoorden de ouders verhalen de ronde doen over hun kinderen. Een ieder had een rijk opgericht aan de voet van één van de heilige gebergten. En terwijl ze vochten voor de eer van hun rijk, waren zij begonnen onderling elkaar te haten en uit te moorden. En als troon op hun blote hoofden, lieten zij torens, tempels en andere heilige plekken bouwen om hen te beschermen tegen hun eigen wreedheden. De ouders konden niets anders dan dit aanhoren en te huilen voor het bloed dat hun kinderen goten. Het bloed dat zij hadden geërfd van hun voorouders, de zoon en de maan.

De dochters en zonen kregen zelf ook kinderen en benoemden hen tot koningen en koninginnen van hun rijken. Deze heersten nog lang. En alhoewel enkelen van hen luisterde naar de stem van hun hart en terug wilde naar het huis van hun voorouders, werden zij onderweg verhinderd en tot vijanden verklaard van de rijken van hun ouders. En zo begonnen hun verhalen de ronde te doen, verhalen van onderdrukking, van pijn en vernietiging. Zelf konden niets anders dan lijden en te huilen voor het bloed dat hun ouders goten.

Terwijl de rijken steeds groter werden, werden de koningen en koninginnen machtiger en rijker. En zij gingen verder met het verklaren van oorlog...tegen het leven.

Serpil Karışlı

Kadın Çalışmalarını Seviyorum

Mağdur kadınlarla konuşurken düşünüyorsun, o kadın sen de olabilirdin.

runları?" diyenler çok oluyor. Ama beni en çok inciten kadın hareketlerinin bu konularda yetersiz olması, hatta bazen ilgisiz olması ya da belki de kadın arkadaşlarının ilgisizliği beni incitti. Egemenlikli bir toplumda olduğumuz için erkekten

özgürlüğünü düşünen biri bu farkı koymaz. Kadın sorunu herkes için ortak bir sorundur ve kadınlar arasında bu yaklaşımlar ortadan kalkarsa gelişme olur.

Özellikle toplumun arka sokaklarında, öteki yüzlerin peşindeyiz

•Yeni yayın döneminde "Desmal" adında yeni bir program yapacaksınız. Öncelikle neden Desmal?

Desmal toplumda en çok da kadına özgüdür. Kadınlar mendille ağlarlar, sevinç duyduklarında mendil sallarlar. Mendile aynı zamanda aşk işlenir, hediye olarak verilir, toplumda kutsal bir yeri vardır mendilin. Biz insanların anlayabileceği, toplumun elit kesimini değil de caddede oturan, dağda koçerlik yapan, tarlada çalışan, işsiz, şiddete uğrayan kadınları, namus cinayetlerini ele alacağız. Özellikle toplumun arka sokaklarında öteki yüzlerin peşindeyiz. Biz bu programı birebir kadınlarla ulaşıyor yapmamak istiyoruz. Önceliğimiz Kürdistan ve Türkiye'deki kadınlardır. Giderek Ortadoğu'daki ve tabii diasporadaki kadınları da ele alacağız.

•Bir de senin "Kavalın Ezgisi" adlı kitabın var. Daha önce Kürtçe ve Türkçe yayınlanmıştı ve şimdi de Almancası çıktı. O hikayenin sendeki yeri nedir?

O hikaye iki gerilla kadının hikayesidir ve bende bambaşka bir yeri var. Orada esas kahraman Berivan'ı çok güçlü buluyorum. Hiç okul okumamış, köyünden çıkmamış ve mücadeleyi tanıdıktan sonra da katılım sağlamış, kendi kendine bilinçlenen, gücüne güvenen bir kadın. Savaşın, operasyonların içinde üç ay boyunca yaralı bir arkadaşını kurtarmak ve arkadaşlarına ulaşmak için bir mücadele veriyor. Oradaki direnç, arkadaşlık olayı ve kendine olan güveni çok önemli. O hikayede her şey gerçektir, hiç bir fantazi yoktur. Kadın konusu çok geniş, anlatacak, yazılacak o kadar çok şey var ki! Festivalde kitabın Almancası çevirisini imzalayacağım.

Suna Tunç

•Eminim program yaparken çok farklı kadınların hikayeleriyle karşılaşacaksınız. Bu sende nasıl bir etki yaratıyor, neler düşünüyorsunuz?

Tecavüze uğrayan, şiddete maruz kalan mağdur kadınlarla bire bir konuşmak, çaresizliklerini görmek beni çok etkiliyor. Yaşam, insanları savuruyor. Belki biz de zorluklar yaşadık ama belli bir bilinç olduğundan bazı şeyler karşısında durma gücü gösterdik. Toplumda en alttakilerle karşılaştığımda sanki cehennemin ortasına düşmüş gibi oldum. Bazı hayat kadınlarının hikayelerini kendilerinden dinledim. Hiç kimse hayat kadını olmak istemez. Mesela ben de bir hayat kadını olabilirdim. Bir kadın şiddete maruz kalmayı, onurunun kırılmasını asla istemez. Onlardan biri olabileceğimiz gerçeğini düşününce çok sarsıldım. Hangi kesimden olursak olalım hiçbirimiz özgür değiliz. Toplumdaki kadın eğer işkenceye, şiddete uğruyorsa, hayat kadını oluyorsa veya dileniyorsa, kalkıp "ben özgürüm" demem basitlik olur. Bir kez şöyle düşündüğümde; yani savaş dolayısıyla çocuklarımı yitireceğim, kocam ölecek, yoksul olacağım ve hiç bir param olmadığı için sokakta elimi açıp dileneceğim. Korkunç aşağılayıcı bir duygu!..

“ Hangi kesimden olursak olalım hiç birimiz özgür değiliz. Toplumdaki kadın eğer işkenceye, şiddete uğruyorsa, hayat kadını oluyorsa veya dileniyorsa, kalkıp "ben özgürüm" demem basitlik olur” diyen Berjin Haki ile yaptığı kadın programlarına ilişkin konuştu.

•Neden özellikle Kadın konulu programlar yapıyorsunuz?

Şahsen kadın konulu çalışmalarını çok seviyorum. Günümüzde kadının özellikle Ortadoğu'daki durumu, kadının tarihi benim için çok önemliydi. Özellikle Kürt Halk Önderi Sayın Öcalan'ın kadın konulu değerlendirmeleri beni bir yoğunlaşmaya itti. Daha sonra Kürt hareketinin içinde Kadın Partisi'nin oluşması, farklı kadın hareketlerinin çalışmaları, kadınların direnişi ve Ortadoğu'lu kadınlarının güçlü yönleriyle karşılaşmam beni etkiledi. Ayrıca bizim okullarda yalnızca "anaerkil dönem" diye öğrenilip es geçilen kadın tarihinin 20 bin yıllık bir geçmişinin olduğunu öğrenmem, o döneme ait bulguların gün yüzüne çıkarılması, hele hele bizim yaşadığımız Kürdistan topraklarında yaşandığını öğrenmek beni hem şaşırttı, hem yoğunlaşmalarımı derinleştirdi.

'Sokakta dilenen bir kadının yerinde ben de olabilirdim'

•Peki bu duygularla yaptığınız programlarla neyi amaçladınız?

Kadınların yaşadıklarının kadın hareketleri, sivil toplum örgütleri veya devlet tarafından bilinip çözümler bulunması için kendimce çalıştım. Bu sayede bir çok kadına yardımcı olabildiğime inanıyorum. Hepsine yardım edebilmeyi istedim. Bazı kadınlara yol gösterebilmek bile benim için tarif edilemez bir duygu. Bazıları sorunlarının çözümü için nereye gidebileceklerini sordular, bazıları verdiğim adreslere gittiler. Ya da sivil toplum örgütlerine "bakın; şu kadın dileniyor, ailesi tarafından ahıra kapatılmış, lütfen sahip çıkın" gibi yaklaşımlarımız oldu. Ama çoğu kez sonuç aldığımızı söyleyemem.

“Öff!.. Yine mi kadınlar, yine mi kadın sorunları” diyen çok oluyor

•Bir kadın olarak kadınlarla ilgili programlar yaparken ne tür durumlarla karşılaştınız?

İster istemez programı yapan bir kadın ve konu kadınlar olunca; "öff!.. Yine mi kadınlar? Yine mi kadın so-

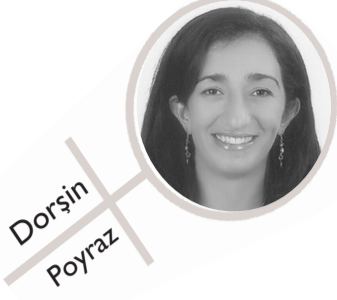
Berjin Haki Kimdir

1974 Van doğumlu olan Haki, belli bir yaştan sonra Kürt Mücadelesine ilgi duydu ve mücadelede çalışmaya başladı. İki kadın gerillanın hikayesini konu alan "Kavalın Ezgisi" adlı kitabı yazdı. Özgür Politikada kadın sayfasında çalıştı. 2002 yılında çalışmaya başladığı Medya TV ve ardından Roj TV'de Dara Jiyane, Jin u Jiyan programlarının yapımında görev aldı. En son kadın programı olan "Söz Sizin" adlı programı hem hazırladı, hem de sunuculuğunu yaptı.

fazla beklentilerimiz oluyor doğal olarak. Sen birey olarak kendi gücünü kendin yaratmak zorundasın ve senin tek gücün toplumdaki kadınlardır. "Biz kadınız, kadın sorununa sahip çıkarız" demekle işlerin çözümlenemeyeceğini anladım. Bu çalışmalara şüphesiz kendini adayın kadınlar da var, ama yetersizdir.

Ayrıca programları yaparken milliyetçilik olayının varlığını Türk ve Kürt kadınları arasında da hissettim. Bilinçli kadınlar, kadın adına bir şeylerle uğraşırken bir çeşit iktidar mücadelesine, öne geçme veya milliyetçiliğin olduğu bir mücadeleye girebiliyorlar. Örneğin bir Kürt televizyonunda çalıştığım için bir başka kadın örgütü bana röportaj vermeyebiliyor, programıma çıkmak istemeyebiliyor. Kadınların

Kadına dair

Dorsin
Poyraz

Sanatçı ve biz

İnsanın tüm gizlerini en derinlikli anlattığı tek yoldur sanat. Bu yolla insan kendini hayallerini ve düşüncelerini anlatırken, diğer yandan da karşdakine kendini tanıma ve anlama şansı da tanır. En önemlisi de, sanatın, insanın kendini keşfetme yolculuğunda tehlikelere savrulmadan yol almasını sağlamasıdır. İşte bu yüzden her toplumun sanata ve sanatçıya su ve ekme kadar ihtiyacı vardır.

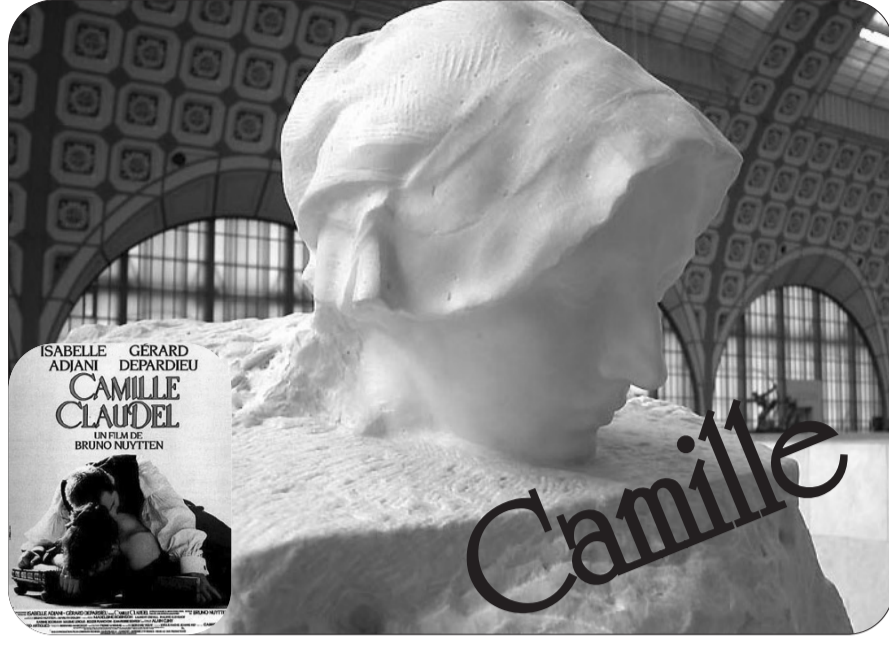
Sanatın nasıl olması gerektiği hakkında her ideolojinin ve sistemin bir açıklaması vardır elbet. Bu düşüncelerin ortak olan en önemli yanı ise, sanatın dönüştürücü ve güzelleştirici özelliğinin olması. Elbette, sanatın estetik yönü hayatın çekilmez tüm acılarını yenilir yutulur bir hale getirmesinde gizlidir. Bu anlamda, "nasıl bir sanat" sorusu, her zaman gündemde olduğu kadar "nasıl bir sanatçı" sorusu da bunu takiben tartışmalara konu olur. Bu tür sorulara tanıklık etmek kadar kendimizce cevaplarımızın olduğunu düşünüyorum.

İçinde yaşadığımız sistemin sorunlarının kaynağını ve çözümünü sanatın dili ile ifade etme hemen hemen tüm sanatçılar tarafından ortak kabul edilen bir görüş olmakla birlikte, sanatçı duyarlılığının toplumun tüm hassasiyetlerini korması da bir o kadar gerekli bulunan bir konu. Ancak bunların hepsi sanattan ve sanatçıdan beklenenlerin ifadesi. Yani bizlerin onlardan bekledikleri hep gündemimizde. Peki "sanatın ve sanatçının bizden bekledikleri nelerdir" diye düşündük mü hiç?

Sanatçının toplumdaki beklentileri ne olabilir? Ya da toplum nasıl bir sanatçı istiyor? Hangi sanatçıyı destekliyor, hangisini dışlıyor? Olmasını istediği sanatçı tipini ne kadar kabul ediyor ve yaşamasına ne kadar izin veriyor? Önemsiz gibi görünen bu soruların aslında pek de gündeme gelmemesini bir eksiklik olarak görüyorum. Çünkü bana göre, sanatçının nefes borusu diye tanımlayabileceğimiz bu konu en az sanat ve sanatçıya yöneltilen eleştiri kadar önemlidir.

Bir izleyici olarak beğendiğimiz ve kabullendiğimiz sanatçıların kimler olduğunu ve bunların bu dinamizm ile ilişkisini bir kez daha sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum. Günümüzün popüler kültürü gereği; eleştiren, değiştiren ya da çirkin ile güzeli ayırt eden sanatçıyı değil, daha çok bizim günlük duygularımıza hitap eden, çözümsüzlüğümüzü dile getiren, acılarımızı depolayan sanatçıya(!) destek veriyor ve onu güncelleştiriyoruz. Bu anlamda bu konuda edilgen olduğumuzu kabul etmemiz gerekiyor. Eleştiriye kapalı bir yapıda olduğumuzu, bizi öven ya da eleştirmekten çok propaganda yapan sanatçıları daha çok beğendiğimizi düşünüyorum. Kendi ölçülerimize göre değerlendirdiğimiz sanat ve sanatçı kavramının aslında bizim ölçülerimizin ve düşüncemizin çok ötesinde olduğunu, bilmeden yaptığımız bu sınırlandırmanın aslında gelişim karşısındaki acizliğimizden kaynaklandığını görmemiz biraz zaman alacak gibi.

Üretmek, yaratmak sadece tanrılara has bir özellik iken sanatçılar bu tanrısal özelliği üstlendiler yeryüzünde. Onlar herkesin göremediği derinliği görebilir, ayrıntılarda saklı güzelliği gün yüzüne çıkarabilir. Günlük duygularımıza hitap eden değil, güzeli yaratmak için çaba sarfeden sanatçıları koruyan bir toplum olmalıyız; sanatçısı ile varolan tüm toplumlar gibi. Zamanın gerisinde kalan, kendini geliştirmeyen, üretmeyen ve tekrarı yaşayana sanatçı demeyen bir toplum olmalıyız.

Yıllar önce Isabella Adjani adlı ünlü bir sinema sanatçısının, Gerard Depardieu ile başrol oyunculuğunu paylaştığı "Camille Claudel" filmiyle tanıştım Camille'i. Daha sonra Anne Delbee'nin "Bir Kadın" adlı romanıyla daha da yakınlaştım ona. Kadınlığın acı dolu yanlarının neredeyse tümünü yaşamıştı. Onu tanıırken, "bir insan nasıl bu kadar yükü taşır" diye kendime hep sorduğumu hatırlarım. O zamanlar yaşam bana kadın olmanın kendisinin büyük yükleri taşımaya baştan hazırlıklı olmayı gerektirdiğini henüz öğretmemişti.

Geçen gün bir gazete haberinde, yıllar önce öğrendiğimde çok derin bir acı yaşadığım bu hikayeyi anımsatan bir gelişme okuyunca, yeniden onunla ilgili bir şeyler kalamak istedim. Bu gelişme ne miydi? Camille'in trajik yaşam hikayesinin baş kahramanı, ünlü heykeltıraş August Rodin'in heykellerinin Türkiye'de sergileneceği haberi idi. Evet, çokça bilinen "Düşünen adam" heykelinin yaratıcısı Rodin'in heykellerinin, Emirgan'daki Sakıp Sabancı Müzesi'nde sergilendiği haberiyle anımsadım bu hüznü güzeli...

Camille'i ilk okuyuşumda çok ilginç bulmuştum. Daha doğarken, annesinin "kız oldu" diye horladığı ve bu nedenle saatlerce ağladığı Camille, 1864'de Fransa'da dünyaya gelir. Daha 13 yaşındayken yaşadıkları köyün üstündeki bir tepelikten gizlice eteklerine doldurarak getirdiği çamurla, çok sevdiği, daha sonraları ünlü bir şair olan ve "Küçük PAUL'üm" dediği kardeşinin heykellerini yapar. Paul de suç ortağı olmasına rağmen, kız olması itibarıyla annesinin tepkisiyle hep

o karşılaşır. Annesinin feodal değer yargılarıyla biçim vermeye çalıştığı bu hirçin ve asi kızın daha çocuk yaşta yaşadığı çelişkiler çok önemlidir. "Nasıl başkalarına göre olunur? Bir kadın nasıl olur da yıllarca aynı şeylere mahkum olabilir? Onun dünyası nasıl salt bir evle, tekdüze bazı şeylerle daraltılabilir? Ve tüm bunlara rağmen bir ömür boyu nasıl mutlu olmayı başarabilir" sorularını daha o yaşlarda sorar kendisine.

Ona dayatılan verili ilişkiler ve düzen içerisinde herkesinkine benzeyen bir yaşam seyri izlemesidir. Annesinin nazarında, kendisini aristokrat erkeklere sunmak üzere hazırlaması gerekir. Ama bu onun umurunda değildir. Asıl tutkusu heykel olur. Bu öyle bir tutkudur ki, ondan vazgeçmesine hiçbir şey yol açamaz. Yapayalnız kalmak bile... Çünkü o, gerçekleştirmek istediği hedeflere doğru ilerlerken güçlüklerle karşılaşılacağı ve bunlara rağmen cesaretini yitirmemesi gerektiğinin bilincinde olan duyarlı bir insandır.

Evlerine gelen bir akrabasının Camille'in heykellerini görüp, babasına Camille'i mutlaka bir sanat eğitimine göndermesini önermesi sonucu bu asi köylü kızının Paris macerası başlar. Sanat camiasına ilk adım atışı, August Rodin'in atölyesinde ders almaya başlamakla olur. Aynı zamanda Rodin'e modellik de yapar. Oldukça güzel olan Camille, henüz onyediyi yaşındadır. Daha ilk girişimlerinde Rodin'in dikkatini çeker ve aralarında çok fırtınalı bir aşk başlar.

Güzel bir kadın olmak, bu yetmezmiş gibi heykeltıraşlıkta umut vaat etmek, onun işini çok zorlaştıran unsurlardır. Ondaki istenen, güzelliğini ortaya çıkaracak şapkalar, giysiler giymesi ve haddini bilerek

bir erkeğin kadınlığını yapmasıdır. Erkek egemen dünyanın kurallarına göre sanat, bir kadına göre değildir. Oysa Camille, bir isyan ve başkaldırıdır. Sürekli içinde taşıdığı bir çocuksuluk vardır. Ta ki Rodin, onun içindeki çocukluğu öldürmeye başlayınca dek. Rodin, onun saflığını çalmıştır.

15 yıllık bir ilişkinin cendresinden yorgun ve bitkin çıkan Camille, ünlü bir erkeğin sadece metresi ve öğrencisi olarak ele alınır. Oysaki dönemin en önemli kişiliklerinden MİRBAU'nun nazarında "Camille, doğanın başkaldırısı olan bir dahidir. Rodin heykelde sadece olay yaratır, o ise tam bir devrimcidir." Zaten oyun da tam bu noktada bozulur. Camille'e hayran olan ama onun kendisinden yetkin olmasını asla kabullenmeyen Rodin, salt onun çocukluğunu, benliğini değil, sanatını ve ürünlerini de çalar. Geç de olsa, çok yıpranmış da olsa nihayetinde bir heykeltıraş olarak, Rodin'in gölgesinde kalmaya isyan eder. Ancak yalnızlığın, sefaletin ve unutulmuşluğun peşini bırakmadığı Camille, ender görülebiyecek güzellikte eserler yaratmasına rağmen, kendi eserlerinin sergilendiği salonlardan dahi bir sefil diye kovulur. Eserlerinin muazzamlığı karşısında ödüllendirileceği yerde, erkekler dünyasının tarih boyunca farklı olan tüm kadınlara reva gördüğü gibi cezalandırılır. Otuz yıl kalacağı bir akıl hastanesinde unutulmaya terk edilir.

O, olağan değildir ve hep öyle kalmayı başarır. Her kanunun dışına taşan bu aykırı kadın, mezarı kaybolan yitik bir deha olur.

Evet dahi kadının eserleri ve öyküsü biz kadınların belleğinde hala çok canlı ve ölümsüz. Bir kadın doğurganlığıyla Vals, Olgunluk Çağı, Kayıp Tanrı, Geveze Kadınlar, Sakuntala gibi önemli yapıtlar yaratan Camille, 1943 yılının bir Ekim gününde terk eder dünyayı. Onun kayboluşunu engelleyenler de yine kadınlıklarının gizli kalmış yanlarını açığa çıkarmak için mücadele eden kadınlar olur. Kadınların ancak kendi öz çaba ve emekleriyle kendilerini var edebilecekleri, erkeğin insafına terkedilmiş kadınların sonlarının derin bir kayboluş olacağına en canlı örneğidir Camille. Ve bu hikayenin bize çağrısı şudur: **Erkek dünyası kadını yaratmaz, yaralar. Kendi dünyamızı kendimiz yaratalım.**

Songül Beyazgül

Kadının Kaleminden

Meltem Arıkan'ın son kitabı "Zaten Yoksunuz" gerçek üstü bir

dil ve kurguyla yazılmış, 'gerçek' bir aşk romanı...

Aşkta akıl var mıdır?

Aşk mantıksızlık değil mi? Ya insanların sürekli büyüttüğü yüceltiği duygular? Duyguların matematiği ve akli olabilir mi?

Aşık olduğun için beynini bir kenara bırakıp bedenine esir olmak mümkün mü? Akıl bedenden tümüyle bağımsız mı ki aklını dışarıda bırakabilmen mümkün olsun?

Karşısındaki adamı mutlu etmek için onun hayatını yaşayan ve sonunda hep hüsrana uğrayan kadın-

lar... Onu mutlu etmek için onu ondan iyi tanıyan, onu ondan iyi anlayan, ona hak ettiğinden daha fazla değer veren ve kendini bitiren, adamın istediği gibi olurken kendini yok eden kadınlar... Kadın olmanın korkan kadınlar...

Duygularını kutulara koyup üzerlerine kilit vuran, tek gerçeklikleri basitlik olan adamlar... Erkek olduklarını sanarak yaşamın gerçeğinden korunmak için ördükleri duvarın ardına saklanan korkak adamlar...

Yaşam korkağı insanlar...

Gümüş Gözlü Dev

Bir varmış, bir yokmuş. Develer tellal iken, piler berber iken, ben annemin beşiğini tıngır tıngır sallarken, uçsuz bucaksız Kaf Dağı'nda gümüş gözlü bir dev yaşamış.

Gümüş Gözlü Dev, diğer devler gibi hain ve acımasız değilmiş. Aksine altın gibi bir kalbi varmış.

Herkese iyilik düşünür, herkesin yardımına koşarmış.

Ülke hükümdarı olan Sarı Dev zalimin biriymiş. En küçük suçları bile ölümle cezalandırır, cellatlara emirler yağdırmış. En çok sevdiği kelimeler: "Öldürün! Kesin!.." gibi kelimelermiş. Gümüş Gözlü Dev'in biricik kız kardeşi Nazlı Çiçek de hükümdar Sarı Dev'in sarayında

hizmetçi olarak çalışıyormuş. Kardeşinin başına bir felaket gelmesinden korkuyor; "ona bir şey olursa ben ne yaparım?" diye düşünüyor-muş.

Günlerden bir gün korktuğu başına gelmiş. Kardeşi Nazlı Çiçek, hükümdara yemek götürürken, ayağı eşığe takılıp düşmüş. Tabaklar, bardaklar, yemekler etrafa saçılmış. Sarı Dev korkuyla büzülen hizmetçiye nefretle bakarak:

-Götürün bu beceriksizi. Bir damdan aşağı fırlatın! diye gürlemiş. Gümüş Gözlü Dev de oradaymış. Öyle üzülmüş, öyle üzülmüş ki sormayın.

Cellatlar koşup gelmişler. Nazlı

Çiçeği kı-nalı saçlarından tutup sürümüşler. Gümüş Gözlü Dev'in gözlerinden yaşlar süzölmüş. Kimselere belli etmeden dışarı çıkmış. Cellatlara yetmişmiş, önlerinde diz çöküp yalvarmış:

-Ne olur kardeşimi serbest bırakın. Annem onun yokluğuna dayanamaz. Benim başka kardeşim yok ki!.. diye ağlamış.

Cellatların taş kadar katı yürekleri hiç yumuşamamış.

-Hükümdarın emrine karşı gele-meyiz! diye

Gümüş Gözlü Dev, hemen kar-

deşini fırlatacakları damın dibine inip beklemiş. Cellatlar kardeşini itip aşağı atmışlar.

Gümüş Gözlü Dev bir top gibi aşağı düşen kardeşini kurtarmak için kocaman kollarını açmış. Kızcağz bütün hızıyla kucağına düşmüş. Yere yuvarlanmışlar. Gümüş Gözlü Dev alta kalmış.

Nazlı Çiçek biraz sonra toparlanıp kalkmış. Fakat Gümüş Gözlü Dev hâlâ upuzun yatıyormuş. Gümüş gibi parlak gözleri yarı açılmış. Yüzünde mutlu bir görünüm varmış. Nazlı çiçek onun öldüğünü anlayınca:

-Benim için kendini feda etti. Bir daha Kaf Dağı'na O'nun kadar iyi kalpli ve fedakar hiç kimse gelemez, diye ağlamış, ağlamış...

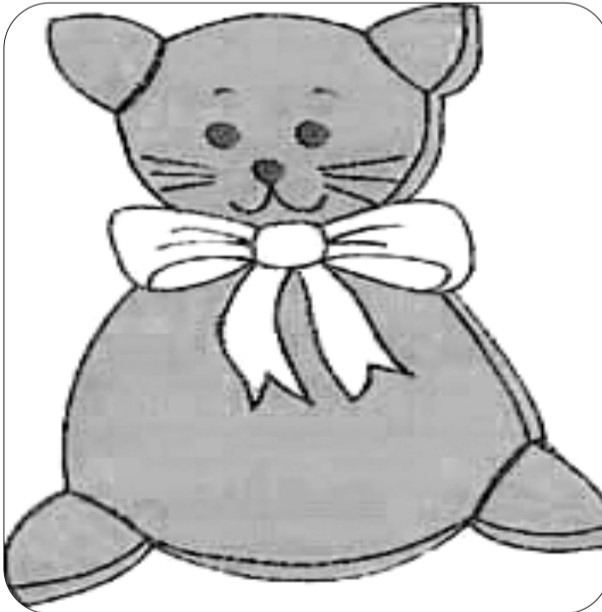
Süngerden kedi yapalım

Merhaba çocuklar bu ay değişik bir oyuncak yapalım mı? Kedi sever misiniz? Bütün çocuklar kedileri sever değil mi? Hadi bakalım kolay gelsin...

Araç ve Gereçler:

- 1-Dikdörtgen banyo süngeri
- 2- Kurdele (50 cm.)
- 3- İki adet boncuk
- 4- İp
5. Siyah gazlı kalem

Dikdörtgen sünger baş ve gövde ayrılacak şekilde ipe bağlanır. Kedinin kulak ve ayaklarına gelecek köşeler de bağlanır. Gözlerine boncuklar dikilir. Ağız, burun ve bıyıkları gazlı kalemle çizilir. Boynuna kurdele bağlanır.

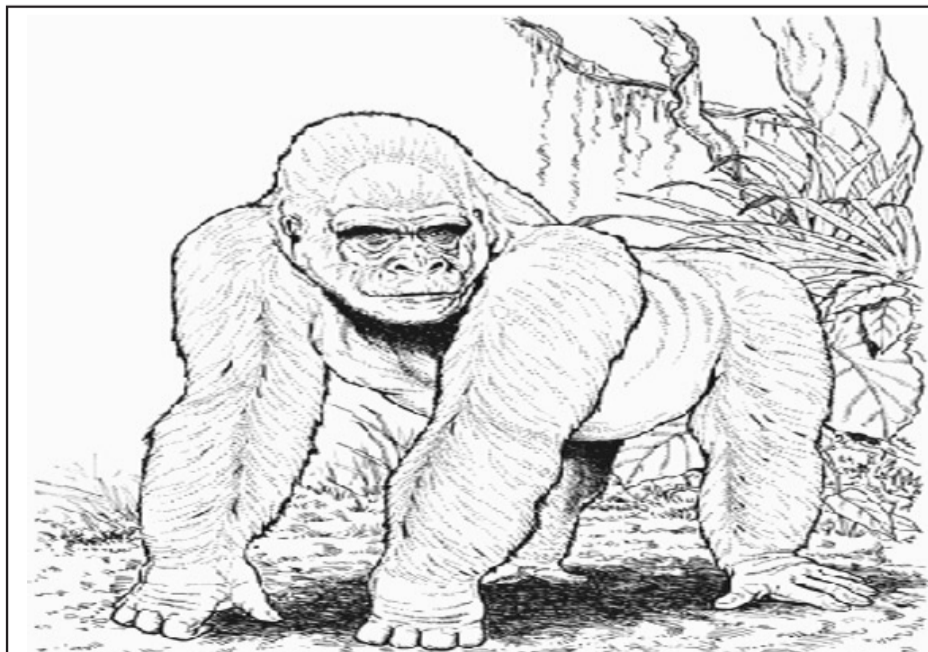
Bul-eleştir

Bilmece

- 1- En neşeli çiçek hangisidir?
- 2- Hangi lastik otomobile takılmaz?
- 3- Sürekli döküldüğü halde tükenmeyen şey nedir?
- 4- Hangi yazı silinmez?
- 5- Hangi barajda su olmaz?
- 6- İpsiz ve mandalsız ne asılır?
- 7- En hızlı yenilen şey nedir?
- 8- Yazın en çok kim hava atar?
- 9- Hangi yapraklar sonbaharda dökülmez?
- 10- Adamın biri durmadan uluyormuş, neden?

- Cevaplar
- 1- Gül
  - 2- Bel lastiği
  - 3- Dil
  - 4- Alın yazısı
  - 5- Futbolcuların kurduduğu barajda
  - 6- Surat asılır
  - 7- Maş
  - 8- Vantilatör
  - 9- Kitap yaprakları
  - 10- İğne kurt düşmüş de ondan

ÇOCUKLARRRR BENİ BOYAYINNI!

Tabiatın Gurbetteki Çocuğu

Ergenlik çağında büyük bir merak duyarak tanışmıştım şehirlerle. Bir süre sonra bu heyecan ve merakın yerini büyük bir hayal kırıklığı, burukluk ve yalnızlık aldı. Okuma zorunluluğum olmasaydı "eksik kalsın" derdim. Çocukluğuma ait anılarımda ağaçlar, tarlalar, leylekler, çobanlar, göller, güneşin doğum ve batımı, renklerin gerçek yansımaları var. Geçmişin o çocuklarından biri olarak o günlerin hayali ile huzur buluyorum uyumadan önce.

Sabah kuş sesleri ile uyanıldığında, pencereden ilk olarak bahçemizdeki ağaçları görürdüm. Yağan yağmurun sesini, tanelerinin ağaç yapraklarına düşmelerinden tanırdım; yayılan ıslak toprak kokusunu genzime çekerdim. Gece olunca, köyümüzün kıyısında bulunduğu kocaman gölün yaydığı

su serinliğinde, kurbağa ve ağustos böceği sesleri arasında, annemin masallarına kendimi kaptırılmış halde uykuya daldım. Ama şimdi şehirde ne yağmurun sesi var, ne pence-rende ağaçların görüntüsü, ne de gölün sonsuz uzanışı... Yağmurun ve ağacın getirdiği hisler de artık o günlerdeki gibi değil. Tabiatın gurbetteki evladi gibi hissediyorum kendimi çoğu zamanlar. Gecenin bir vaktinde benden daha korkak olan köpeğimin beni koruyacağına kanaat getirerek yorulmak nedir bilmeksizin, birlikte delicesine koşardık göl kıyısında. Buğday tarlalarında yere uzanıp kaybolduğumda saatlerce gökyüzünü seyretmekten bıktığımı hiç hatırlamam. Tabiatta kendimi bulur, özgür olduğumu hissederdim. Orada bundan başka isteyebileceğim bir şey olmayacağını düşünürdüm. Oysa artık hiçbir şey tatmin etmiyor beni.

Arkadaşlarımla birlikte çim kokan dağlarımızın ardında babalarımızı karşılama uğruna yağmurlar altında sırsıklam olurduk. Gök gürültüsü ve şimşeklerden korkardık ama annem yüzüstü yere uzandığımız taktirde korkmamıza gerek kalmayacağını, tabiat anaya karşı saygı duymamız gerektiğini öğütlemişti. O insanoğlunun tabiata verdiği zararlara karşı haklı olarak öfkesini yansıtırdu çünkü.

Yağmur yağdığında evimizin köşesinde bulunan karınca yuvalarını taşlarla örerdim; karıncalar üşümesinler, ölmesinler diye. Güneş açtığında ördüğüm duvarı yeniden sökerdim, karıncalar kışlık ihtiyaçları için evlerine kolaylıkla yiyecek taşıyabilişler diye. Onları anlıyordum; ne de olsa aynı ikimiz de yaşam mücadelesi veriyorduk sonuçta.

Kardeşimi de alıştırmıştım kendime; birlikte güneşin batı-

şını, ta ki o dağın ardında kaybolana dek seyrederdik. Ama bu şehirlerde güneş, gökdelenlerin ardında kayboluyor artık. Evimizin ön tarafındaki dağın ardından doğan güneşin aydınlattığı yeni bir günle birlikte yürüyerek yarım saat uzaklık-taki bahçemize giderdim. Orada bitkilerin günden güne büyüyüp tomurcuklanmasına ve meyve verişine şahit olurudum. Otlar, karıncalar, tavuk ve ördeklerimiz ağaçlarımız, yetiştirdiğimiz çiçekler ailemizden biriydi. O kar soğuşunda annemin kuşlar için ekmek kırıntılarını karla kaplı bahçeye serpiştirdiğini, babamın tavşanların kemirdiği bir elma ağacını kurumaktan kurtarmak için uğraştığını hiç unutmamıştım. Bu şehirlerde karıncalar yerine vızır vızır geçen gürültülü arabaları, dinlence yeri olan bahçeler yerine luna parkları, doğal göller yerine kurulmuş havuzları, kafese tıktığımız kuşları ailemden birileri saymıyorum her nedense.

Şu anda anneme mağazalarda elbiselerden başka bir şey gönderemiyorum. Annem sonradan aldığım hediyeleri hiç önemsememiş, ama tarla sınırlarında anneler günü için topladığım bir demet kır çiçeğini hiç unutmamış.

Kardeşim ve benden daha korkak olmasına rağmen teselli bulduğum köpeğimle birlikte kitaplarda okuduğum eski kâşiflere özenip keşiflere çıkarırdım. Yol geçmeyen badirelerden geçip dağların ardına ulaşırdık. Çobanlar olurdu orada ve süt sağan berivanlar... Nisan ayında kuzuların ilk otlamaya giderkenki coşkuyla zıplayışlarını gördünüz mü? Su birikintilerine düşen bir kelebeği veya herhangi bir canlıyı kurtardığı-

nız oldu mu? "Bir can kurtardım" hissini yaşadınız mı hiç? Hemen her gün arkadaşlar olarak toplanıp veya bahçede yorgunluktan bitkin düşmüş bir haldeyken gölde balıklarla ve kurbağalarla birlikte yüzerdik. O zaman balıkların süs için akvaryumlara hapsedildiklerini bile bilmezdim. Yol boyunca kır çiçeklerinin isimlerini bilenler bilmeyenlere öğretirdi. Beybun, nergiz, berfin.... Sarı bir çiçeğin ismini kimse bilemediği için "güneş çiçeği" koymuştuk ismini. Bugün kent çimeni olan parklarda yere uzandığımda o günlere ait pek bir şey bulamıyorum. Bütün duyu organlarımla tattığım hayat çocukluğumdaki kadar bereket değil şimdilerde. Yaşamın bu yönünün olduğunu bilip de hiç dışardan seyretmemiş olmamdan kaynaklı olsa gerek, yaşama dair hayal kırıklığı yaşıyorum. Çocukluktan içinde olduğum tabiatın şimdi sadece resimleri asılı duvarda ya da internet sitelerinde. Tabiatı çerçevedelik binalarla, duvarlarla, yollarla... Şimdi yakalayamadığımız tatmini bulmak için ancak tabiatın içinde olmayı hayal ediyoruz.

Küçüklerimize tabiat denen şaheseri resim tablolarından göstermemeliyiz. Bizzat yaşatmalıyız. Çünkü doğadan öğrenecekleri dersler onların kutpları için gerekli. Yaşamda tutunabilmelerinin, yaşama saygı duymalarının yolu tabiatla içiçe olmalarından, ona emek vermelerinden geçiyor. İnsan dostuna zarar vermek istemez. Bir toplum tabiatla içiçe yaşadığı, onunla dost olduğu ölçüde mutlu olur.

Sozdar Dersim

Kavun sinirleri yatıştırıyor

Sıcaklarda bolca tüketilen ve sindirimi kolay olan kavun, içerdiği A vitamini ve madeni maddelerle kanı temizliyor. Antioksidan, yani vücudu temizleyici etkiye sahip kavun, böbrekleri rahatlatarak, kum ve taş dökmeye yardımcı oluyor. Yüksek miktarda su ve düşük miktarda kalori içeriyor. Kansızlığı gideren ve idrar söktüren kavun, sinirleri yatıştırmada da et-

kili. İçindeki B vitamini krom ve iyot sinirleri teskin eder. Kişiyi sakinleştirir. Cildin taze ve pembe kalmasını sağlayan kavunun orta boyu günlük C vitamini ihtiyacını karşılamak için yeterli.

Karbonhidrat deposu

Özellikle karbonhidrat bakımından zengin olan kavun, yeteri kadar B ve C vitamini içermesi nedeniyle her gün tüketilmesi gereken bir besin maddesi.

Karpuz ise, kavuna göre daha fazla su ile sodyum, potasyum, kalsiyum gibi çeşitli mineral ve vitaminleri içeriyor. Kavun gibi böbrekleri çalıştırarak kum ve taş dökmeye yardımcı olan karpuz, içindeki madeni tuzlar sayesinde vücudu zehirleyen çeşitli zararlı atıkların da kandan atılmasını sağlıyor.

Kivi, Limon ve Sarmısak...

Kivinin yararları

- Kolesterol seviyesini düşürür.
- Karaciğeri çalıştırır, safra ifrazatını çoğaltır.
- Kanı temizler.
- Göğüs hastalıklarının tedavisinde çok faydalıdır.
- Grip ve soğuk algınlığının çabuk atlatılmasını sağlar.
- Kan basıncını ayarlar, tansiyonu düşürür.
- Kadınlarda göğüs kanserini önler.
- Vücudun direncini artırır.
- Bağışıklık sistemini kuvvetlendirir.

Limonun faydaları

- Kalbi ferahlatır.
- Temreyi geçirir.
- İdrar söktürür.
- Hazmı kolaylaştırır.
- Tansiyonu düşürür.
- Damar sertliğini giderir.
- Mide bulantısını giderir.
- Grip ve nezleyle şifa verir.

- Diş etlerini kuvvetlendirir.
- Baş dönmesini durdurur.
- Damar tıkanıklıklarını açar.
- Gıda zehirlenmelerini önler.
- Karaciğer için çok faydalıdır.
- Böbrek tıkanıklıklarını giderir.
- Bademcik iltihaplarını geçirir.
- Felç hastalarına tavsiye edilir.
- Bağırsak ve idrar yollarını temizler.
- Sivilceleri giderir, cilde güzellik katar.
- Zehirli hayvan sokmalarına karşı panzehirdir.

Sarmısığın yararları

- Mikrop öldürücüdür.
- Dizanteri, kabızlık, kanser, bronşit, verem, siyatik, astım, varis vs. hastalıklara çok faydalıdır.
- Dolaşım bozukluğunu giderir.
- Solucan, tenya, şerit düşürür.
- Mide, bağırsak gazını giderir.
- Kalb rahatsızlığını giderir.
- Eksoz gazına panzehirdir.
- Mesane taşlarını düşürür.
- Böbrek taşına mâni olur.
- Cilt hastalıklarını önler.
- Bağırsakları yumuşatır.
- Damar sertliğini önler.
- Güç ve kuvveti artırır.
- Romatizmayı hafifletir.
- İnsana canlılık verir.

Haber Merkezi

Dr. İlhan Diken

Obezite

Yağ dokusu insan vücudunun normal bir yapı elemanıdır ve vücuda gerekli enerjiyi yağ şeklinde depolayarak metabolizmanın ihtiyaçlarını karşılar. Obezite ise insan vücudunda yağ miktarının gereğinden fazla artmasıdır ve sonuç olarak sıklıkla sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olur. Yağ birikmesi yağ hücrelerinin hacimlerinin artmasına neden olur. Aşırı şişmanlıkta vücuttaki yağ hücreleri sayısı da artış gösterir. Bu durum vücudun enerji alımı ve harcaması arasındaki dengesizlikten kaynaklanmaktadır.

Obezite-aşırı şişmanlık metabolik, biyokimyasal, fizyolojik, psikolojik, genetik ve çevresel faktörlerin rol oynadığı bir hastalıktır. Bu faktörlere iki önemli etkeni de eklemek gerekir; kontrolsüz biçimde fazla kalori alınması ve fiziksel aktivitenin çok düşük düzeye indirilmesi, yani hareketsiz yaşam.

Obezite bir kez ortaya çıktıktan sonra yapılacak diyet ve egzersiz türü faaliyetler uzun vadede yeterince etkili olamamaktadır. Bilim bu konudaki cevapları araştırmaya devam etmektedir, fakat bu hastalık tam anlamıyla anlaşılincaya kadar aşırı kilo, hastaların hayatları boyunca dikkat etmeleri gereken bir konudur. İşte bundan dolayı kilo kaybı sağlayan operasyonlar da dahil olmak üzere, günümüzde uygulanmakta olan tıbbi yöntemler tam bir çözüm olarak adlandırılmamaktadır. Bu uygulamalar aşırı kilonun sağlık açısından risk teşkil edebilecek etkilerini azaltmaya ve ciddi fiziksel, ruhsal, sosyal sonuçları hafifletmeye yöneliktir.

Obezitenin Nedenleri

Genetik Faktörler: Araştırmalar vücutta aşırı yağ depolanmasının, kişinin büyük ölçüde genetik yapısı ile ilgili olduğunu göstermiştir. Örneğin evlatlık alınan çocukların vücut ağırlıkları ile onları evlat edinen ailelerin vücut ağırlıkları arasında, ki bu aileler nasıl beslenmeleri gerektiğini bu çocuklara öğretmelerine rağmen

hiçbir bağlantı yoktur. Ancak hiçbir zaman görmedikleri genetik ailelerinin vücut ağırlıkları ile % 80 oranında bir benzerlik vardır.

Ayrıca aynı geni taşıyan tek yumurta ikizlerinin vücut ağırlıkları ile farklı genleri taşıyan aynı yumurta ikizlerinin ağırlıklarına oranla çok daha fazla bir benzerlik göstermektedir. Tıpkı göz rengimizi, boyumuzu, metabolizmamızı belirleyen genler olduğu gibi vücut ağırlığımızı da belirleyen genlere sahibiz.

Çevresel Faktörler: Aslında genetik faktörler ile çevresel faktörler birbiri ile yakından ilgilidir. Eğer bir kişinin genetik yapısı gereği obeziteye bir eğilimi varsa, günümüzün hiç sağlıklı olmayan fast food yeme içme alışkanlıkları ve hareketliliği neredeyse sıfıra indiren yaşam tarzı ile kilo kontrolü yapmak çok zordur.

Metabolizma ile ilgili Faktörler: Genellikle kilo alıp vermenin alınan ve yakılan kalorilerle ilgili olduğu düşünülür. Eğer harcadığımızdan daha çok kalori alırsak kilo alırız, eğer al-

dığımızdan daha fazla kalori harcarsak kilo veririz. Ancak artık biliniyor ki denklem bu kadar basit değildir. Obezite araştırmacıları "set point" olarak adlandırılan ve beyinde bir çeşit termostat görevi yaparak kişileri kilo almaya ve vermeye dirençli hale getiren bir teoriden söz etmektedirler. Eğer bu set point durumunu gözardı ederek ciddi bir şekilde kalori alımınızı birden durdurursanız, beyniniz metabolizmanızı yavaşlatarak size karşılık verecektir ve böylece siz de verdiğiniz her kiloyu fazlasıyla geri alırsınız.

Tüm bunlara ek olarak obeziteye neden olan faktörler arasında troid hormonunun az çalışması ve diğer hormonlara bağlı dengesizlikleri de göz önünde bulundurarak kesinlikle bir doktor gözetiminde olmak gereklidir.

Uzun yıllar sağlığını tehdit eden bu hastalıkların etkileri vücudumuz yaşlandıkça daha da yıkıcı olur. Diyabet, hipertansiyon, kalp ve damar hastalıklarına, artan vücut ağırlığı nedeniyle eklem rahatsızlıkları da eklenir. Unutmaya-

lim ki obezite, zamanında önlem almazsak sağlıklı yaşayacağımızı ileri yaşlarımızda günlük yaşamımızı çok zorlaştıracak sağlık sorunları yaratır.

* Düşük kalorili diyet ve beslenme programı

* Güvenli ve kişiye uygun bir egzersiz programı

* Yaşam biçiminin değiştirilmesi; beslenme alışkanlıklarının değiştirilmesi, strese bağlı yemek yemenin önlenmesi, ailenin beslenme düzeninde değişiklikler,

* Tıbbi açıdan gerekli görüldüğü takdirde iştah kesici, yağ emilimini azaltıcı vb. tedaviler.

*Yapılacak her türlü uygulamanın zaman içerisinde yarar sağlayacağını hastaya iyi anlatılması. Bazı durumlarda % 5-10 düzeyinde bile sağlanacak bir kilo azalması sağlık açısından önemli kazançlar sağlayabilir.

*Periyodik kontrol ve takip programı uygulanmasının başarılı sonuç alınmasında kritik önem taşıdığı algılanmalıdır.

*Tıbbi olarak gerekli görülen hallerde cerrahi uygulamalara başvurulabilir.

Doğru oyuncak seçimi

* Seçilecek oyuncak çocuğun yaşına, ilgisine, becerisine ve içinde bulunduğu gelişimsel döneme uygun olmalıdır.

* Oyuncaklar çok karmaşık olmamalı ve dayanıklı olmalı.

* Çocuğun tek başına oynayabileceği oyuncaklar olmalı.

* Oyuncaklar beceriyi artıracak özellikte olmalıdır. Bu nedenle basit karmaşığa doğru oyuncak tercihi yapılmalıdır.

* Oyuncak alınırken çocuklar arasında cinsiyet ayrımı yapılmamalı.

* Alınan oyuncaklar çok yönlü olmalıdır. Bu amaçla kasları çalıştıran, hayal gücünü artıran, yaratıcılığı geliştiren oyuncaklar tercih edilmelidir.

* Çocuğun yaşına uygun oyuncak alınmalıdır. Basit oyuncaklar çocuğun çabuk sıkılmasını, karmaşık oyuncaklar ise özgüveninin azalmasına neden olur.

* Alışverişe gitmeden önce alınacak oyuncak kararlaştırılmalıdır.

* Bakım onarım ve temizlenmesi kolay olmalıdır.

* Paylaşma duygusunu geliştirici

olmalıdır.

* Yapı ve işleyiş bakımından çabuk anlaşılır olmalıdır.

* Çocuğun merak ve ilgisini çekebilmelidir.

* Çocuğun hoşuna gidebilecek renkte ve şekilde olmalıdır.

* Oyuncakların büyüklüğü onun bedensel özelliğine göre seçilmelidir.

* Sökülebilir tarzda olmalıdır. Oyunağını böylece kırmadan merakını giderebilir.

* Çocuğun sağlığını (psikolojik ve fizyolojik sağlığı) bozucu olmamalıdır.

Pratik Öneriler

Ayakkabıdaki Lekeler

Su lekeleri: Boyamadan önce vazelin sürün.

Küf Lekeleri: Bir beze gliserin sürek lekeleri silin.

Spor ayakkabılar: Benzine batırılmış, eski diş fırçasıyla temizleyin.

Açık renk ayakkabılar: Üzerindeki lekeler benzine batırılmış bir bezle silinirse yok olurlar.

Koyu renk ayakkabılar: Üzerlerindeki lekeleri alkole batırılmış bezle temiz-

leyin. Lekeler yok olacağı gibi ayakkabılarınız pırl pırl gözükecektir.

Vernikli ayakkabılar: Süt ve limon suyu en tesirli temizlik maddesidir.

Süet ayakkabılar: Süet ayakkabıların dökülen tüylerini kabartmak için onları, su buharına tutun. Sakın ıslakken fırçalamayın. İyice kuruyunca tel fırçayla fırçalayın.

Kahverengi ayakkabılar: Rengini değiştirip siyaha boyamak isterseniz önce çiğ patatesle ovalayın sonra siyah cila sürün.

Yemek tarifleri

Kalburabastı Tatlısı

Malzeme Listesi:

- * yarım paket erimiş soğumuş tereyağı
- * 1 yemek kaşığı sıvı yağ
- * 1 yemek kaşığı yoğurt
- * 1 yumurta
- * yarım paket hamur kabartma tozu
- * 2 su bardağı un (bardak ölçüsü 200 ml)
- * yarım su bardağı ceviz içi
- Şerbet tarifi
- * 2 su bardağı su
- * 3 su bardağı şeker
- * yarım limon suyu

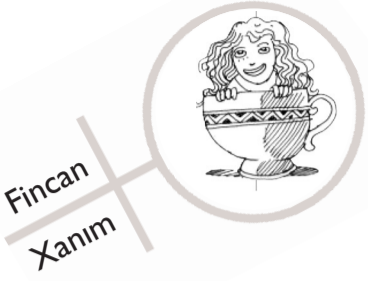
Yapılışı:

Suyu ve şekeri bir tencereye koyun, kaynayıncaya içine limon suyunu ilave edin. 10 dakika kaynadıktan sonra ocağı kapatın. Unu ilave etmeden di-

ğer malzemeleri bir kaba koyun ve yoğurun. Yumuşak bir hamur elde edin. Hamurdan ceviz büyüklüğünde parçalar kopararak rendenizin ince tarafına koyup elinizle bastırarak açın. Yarım ceviz parçasını ikiye bölerek bütün olarak kullanın. Hamurun içine 2 adet ceviz parçası koyarak uç kısımlarını kapatın.

200 derecede kalburabastılar kızarana kadar pişirin. Hamurlar fırından çıktıktan sonra 10 dakika dışarıda bekletin ve ılık şerbeti üzerine dökün. Afiyet olsun!..

Bol Bol Öğütlü Fırçalar

Merhabalar efendim! Merhabalar tüm okurlarım!

Sabırsızlıkla günlerimi saydım, görmeyeli neler vaaar, neler yok bakalım? Satırlarımı bir bir dizmeden önce Halise Anamız sevgili Fincan'ına, yani bendenize İsviçre'den sevgi dolu bir mektup göndermiş. Ah... Ne kadar duygulandım bir bilseniz! Anacığımıza kocaman bir mucuk mucuk göndereyim.

Halise Anacığım,

Öncelikle mektubunuzu memnuniyetle okuduğumu kulağınıza küpe ederim. Elbette geçen ayki fırçalarım yetersiz olabilir muhakkak. Ama belirtmeliyim ki fırçalanması gereken o kadar çok eksikliklerimiz var ki, dile getirmekle sayfalarım yetmez doğrusu. Yalnız biraz olsa sizlerle paylaşmak güzel derim.

Sevgili okurlarım!

Fırçalarından bahsetmişken, biraz da biz kadınların temizlik dünyasına girelim. Sanırım her birimizin evinde fırçalarımız mutlaka bulunmaktadır. Bendeniz sağlık konusunda bin bir araştırmalarda buldum, yani hepimizin genelde yabancı olduğumuz veya olmadığımız temizlik olgusu, sağlığımızın samimi dostu, formumuzun baş tacıdır.

Ne kadar temiz olursak o kadar bakteri denen yaratıklar-

dan kurtulmuş oluruz. Erkekleriniz siz kadınlara şükretsinsler ki, kadınlar onları baktericiklerden korumaktadırlar. Açıkça itiraf etmeliyim ki bu erkekleriniz pasaklı ki pasaklı, ama gene de sizi fırçalamak zorundayım. "Neden?" diyeceksiniz. Koskoca heriflerinizin temizliği size mi kalmış? Ah ah! Ne diyeyim size, ömrümü bitirdiniz. Sevgili Fincan'ınızı dinleseniz olmaz mı? Bu heriflerinize göz yuman siz, ayak yıkadığınız da olmadı değil hani. Onları şımartmıyor değilsiniz. Anlamasına anladık da, erkeklerinizin ardından şikayetçisiniz. Fırçalıyorsunuz fırçalamasına ama onların dediklerinin dedik olmasına da izin veriyorsunuz. Bazen de sizin dediğiniz dedik olmuyor değil yani. Fırçalar karşılıklı... Doğruya doğru.

Size bir kaç örnek vereceğim; yalnız "amaaaaaaaan Fincan Xanim, fırçalarınız hiç eksik olmuyor demeyin. Analizlerim, olaylar veya hatalar karşısında tüm samimiyetime dayanmaktadır. Bendeniz hem seveeer hem de fırçalarım.

Öncelikle kadınlarımızın evlerine veya misafirliğe giderken, öncelikle bir tarım ve çevreme şöyle bir bakınırım. Sabahın erken saatlerinde kalkar kalkmaz kahvaltıdan hemen sonra ilk yapılan veya yapılması gereken temel ihtiyaç ev temizliği, yani elektrikli süpürgeyi alınız süpürüp püfürürüz. Bulaşık yıkarız veya kırarız. Hemen ardından başlarız oranın buranın tozunu almaya; paspas masmas vs vs...

Fakat ne derseniz kadınlarımızın çoğu evden dışarı adımını atmaz; etrafta neler olur, neler biter pek bilmez veya buna gerek duymaz. Mesela geçenlerde kadınlar arasında muhabbet ettik. Bir de ne duyayım? Kadınının birine fırçalamak için haftanın yedi günü yetmiyormuş da, sen gecenin üçünde kalk, iyice orayı burayı paspasla. Ayol temiz olun dedik de ömrünüzü çürütün demedik. Açıkça bu durumun bir hastalık olduğunu hemen belirtmeliyim. Yani hasta iseniz hemen yanı başınızda doktorlarınız hazır, tedavi olmak gerekir derim bu durumda. Yani temiz olan bir şeyin ille de bir fırçalanmaya ihtiyacı yok, ihtiyaçlara göre hareket etmeliyiz. Bizler ihtiyacımız olmasa da şunu bunu alırız veya ihtiyaç olmasa da şurayı burayı fırçalarız. Plan yooook, program yooook. Olmaz doğrusu!

Geçenlerde bir eve misafirliğe gittim. Oturma odasında bir halıya gözlerim ilişti. Bir de ne gördüm, halıda renk menk kalmamış; halıcağızda hal kalmamış. Ev xanimciğime halının eskimiş olduğunu ve uzun yıllara dayandığını düşündüğümü ilettim. Bir de ne olsun iyidir? Bir güzel fırçalandım. Meğer halı yeni alınmış da, temizlikten görüntüsü muazzammış da... Yani haftanın her günü sen kalk, o zavallı halıcağı tursil mulsilli bir güzel fırçala, artık halıcağızda renk kalmamış. Ondan sonra sevgili heriflerinize halı eskimiş gidip yenisini alalım dersiniz. Zavallı erkeğiniz artık para yetiştirmekten bir hal

olmuş.

Bununla birlikte de siz kadınlarımız da bir hal olmuşsunuz. Yaşamda yaşanacak veya yapılması gereken o kadar çok şey var ki!.. Kendinize hiç vakit harcamıyorsunuz. "Temiz olun" dediğim doğru. Sağlık için mükemmel. Bu da doğru. Fakat hastalıklı olun da demedik. Haa... bir de erkekleriniz eve geldiğinde "yoruldum, yemeeek, şunu bunu getir" demez mi? Sen sabahtan akşama kadar evde çalış ve sana "akşama kadar oturuyorsun, işin gücün yok, bana hizmet et bari" desin. Bu kadarı da olmaz derim. Kadınlarımızın alın teri hiçe sayılır. Kadın emeğinin ücreti bile yok bee! Ama yine de ona buna hizmet veririz. Peki siz kendiniz için ne yaptınız? Siz kadınları zaman zaman anlamakta zorlanıyorum.

Siz böyle devam ettikten sonra ben de sizi fırçalamaya devam edeceğim. Bu kadar da titizin titizi olunmaz doğrusu.

Bendeniz Fincan'ınız başka keşiflerde de buldum. Mesela temizliğe ne gerek var? Kirli olmayı tercih edenlerimizin durumu ise acil servise gidecek bir hastalık konusu. Ayol çalışkan olmak güzel olmasına güzel de, hantal olmak çekilemez doğrusu. Yani ne pasaklı olalım, ne de aşırı titiz olalım, ortasını tuturalım. Ne dersiniz? Doğruya doğru.

Sevgili okurlarım anlatmak istediklerim fırçalarımın yararları ve zararlarını eksik de olsa meydanın tam ortasına döktüm. Yalnız bendeniz Fincan Xanim'ciğiniz olarak fırçalarımın devam etmekten büyük mutluluk duyanım. Halise Anacığımıza teşekkür ederken yazımın devamı sürekli olacaktır derim. Aynı zamanda hem tatlı hem de acılı fırçamla fırçalamaya devam edeceğim anacığım. Yazımın devamı gelecektir hiç merak etmeyin. Hepinize kucak dolusu mucuklar! Esen kalın! fincanxanim@hotmail.com

fıkra

≈ İşte Kadın Zekası ≈

Bir kadınla bir adam ayrı ayrı arabalarında giderlerken çarpışır. İkisinin de arabası mahfolur, ama şans eseri ikisi de hiç yara almadan kurtulur. Arabalarından sürünerek çıkarlar ve kadın adama bakıp:

-Çok ilginç! Sen erkeksin, ben de kadın. Arabalarımız mahfoldu ama ikimize de hiçbir şey olmadı. Bu belki de tanışıp, dost olup, hayatımızın sonuna kadar huzur içinde birlikte yaşamamız için bir işarettir" der.

Müthiş heyecanlanan adam:

-Evet, galiba haklısın" diye cevap verir. Şaşkınlıkla;

-Bak, arabam hurdaya döndü ama bir şişe şarap sapasağlam. Bu kesin bir işaret. Bu şarabı içip şansımızı kutlamalıyız, diye devam eden kadın, şarap şişesini adama uzatır.

Adam şişeyi alır, açar ve yarısını içip kadına verir. Kadın hemen şişenin mantarını kapatıp adama geri uzatır. Bunun üstüne adam sorar:

-Sen içmeyecek misin?

Kadın cevap verir:

-Hayır, ben polisi bekleyeceğim!

≈ Peki damat ≈

İlk defa bir düğün törenine katılan küçük kız annesine fisiltıyla sorar :

- "Neden gelinler beyaz gelinlik giyer?"

- "Çünkü yavrucum, beyaz mutluluğun rengidir, bugün de onun en mutlu günü..." diyerek anne kızının sorusunu cevaplandırmaya çalışır.

Küçük kız biraz düşünür ve ikinci sorusunu sorar.

- "O zaman damat neden siyah giyiniyor?"

≈ İddia ≈

Nasreddin Hoca, bir gün eşeğiyle odun getirir. Hava da çok sıcak olduğundan hem kendisi hem eşeği kan ter içinde kalırlar. Hoca odunları indirir, yerleştirir. Karısına:

- Hatun, eşek çok yoruldu, onu bir yemleyiver, diye seslenir.

Karısı da o gün yorgun olduğundan:

- Efendi, benim işim var, sen yemleyiver, der.

Hoca sıcaktan iyice bunalmış vaziyette kendini minderine üzerine atar.

- Olmaz! Hiç halim yok, veremem, sen ver, der.

Eşeğin yemini sen vereceksin, ben vereceğim derken iş kızıdır. Epeyce tartışırlar. En sonunda Hoca:

- Pekala! Öyleyse aramızda bahse tutuşalım. Kim önce konuşursa eşeğe o yem versin. Anlaştık mı? der.

Karısı teklifi kabul eder. İkisi de birer köşeye çekilirler. Az sonra kadın, el işini alarak komşuya gider. Hoca birşey diyemez. Aradan biraz zaman geçer. Eve bir hırsız girer. Hoca'yı görünce kaçacak olur. Ama Hoca'dan hiç ses ve tepki gelmediğini anlayınca kaçmaktan vazgeçer. Ortalıkta ne var ne yoksa koca bir çuvala doldurur. Hoca'nın gözleri önünde çuvalı yüklenerek evden çıkar. Karısı epey zaman sonra eve girip evin halini görür. Eşyaların yerinde yeller esmektedir. Telaşla:

- Bu ne hal Efendi! diye çılgık atar.

Hoca yattığı yerden doğrularak:

- Haydi bakalım Hatun, bahsi kaybettin. Eşeğin yemini sen vereceksin! der.

Yaşamdan Kesitler

Nuray Bayındır

Bir başına-I

Henüz beş ay olmuştu üniversiteye başlayalı. Günler ne kadar da çabuk geçiyordu. Kaldığı öğrenci yurdunun penceresinden dışarıyı seyrederken bunu düşündü. Karşı karşıya olduğu tehlikelerden habersizdi. Serin, arsız bir rüzgar esti birden, üşüdü. Nedenini bilmeden kalbi hızlı hızlı çarpmaya başladı. Yaşam ona nasıl sürprizler hazırlıyordu acaba? Ana tarafından köken olarak Avrupa'lı ama kafa yapısıyla daha çok taşralıydı. Ne de olsa o da şu gariplikler ülkesinin bir garip insanıydı. Pencere kenarında öylece bir başına, korunmasız, kendi iç ve dış aleminin arasında durup dinlenmeden mekik dokurken bir küçük serçe kuşu uçtu, karşıdaki evin bacasına kondu. Başını sağa sola, bir daha sağa çevirdikten sonra ani bir kalkışla havalandı ve kanatlarını hızlı hızlı çırparak uzaklaştı. Kurşunu renge çalan kanatları gökyüzünün, öğle sonrası kendini salıvermiş soluk mavi esrikliği arasında kayboluncaya kadar gözleriyle takip etti kuşu Nevin.

Birisinin "Neviiin! Neeeviiin!" diye seslendiğini fark etti birden. Apar topar koşarak aşağıya inerken az kalsın ayakları, merdivenlere fi tarihinde döşenmiş izlenimi veren, eskilikten yer yer iplikleri dışarı fırlamış halıya takılıp düşecekti. Zar zor dengesini sağlayınca merdivenin başına oturdu. Okul arkadaşı Pervin'di çağırın. Başını cilalı tahta korkuluklara dayayarak yanıt verdi.

-Kim arıyor? Ayağım burkuldu aşağıya inemiyorum, telefona sen cevap ver.

-Nermin, halan arıyor! Burada olup olmadığını soruyor, ne cevap vereyim?

-Pazartesi önemli bir sınavım olduğunu söyle, ders çalışmam gerekiyor. Sonra ben onları ararım.

Gözleri Minnoş'u aradı. Bulamadı. Sonra birden bire Ortaköy Kız Yurdu'na ilk geldiği günkü anısı belleğinde canlandı. Girişteki büroda yurda kayıt işlemlerini bitirdikten sonra dolap anahtarını alıp eşyalarını yerleştirmek için yukarı çıkmak istemişti. Merdivenin başında gözleri sinsi, haince parlayan ve her an saldırıya hazır gibi pusuda bekleyen Minnoş'a takılmıştı. Yavrularını doğurmaya hazır, bu nedenle de tedirgin olan Minnoş, kendisine "hoş geldin, iyi ki de geldin" diye bakacak değildi ya. Gayri ihtiyari gülümsedi. Böyle iri yarı bir kediyle ilk kez karşı karşıya gelmişti. Korkudan merdivenin altında öylesine kalakalmış, en az on dakika birisinin yukarıya çıkması için beklemişti.

-Herhalde dışarıda bahçenin bir kenarında yavrularıyla ilgileniyor olmalı Minnoş, diye düşündü.

Devam edecek

Seni Kendimizde
Kendimizi Sende
Yaşatacağız

Yüreğimizi anlatacak, yazacak ve çizecek şairlerimizi, ressamlarımızı, bilginlerimizi anımsıyorum. Ve adımızı alacak çocukları!

Acılarımızı, gülücüklerimizi, sevinçlerimizi, mutluluklarımızı ve... Ve özlemlerimizi dillendiren şairlerimiz, ressamlarımız...

Nerdeler şimdi?

Nerden çıkıp gelecekler?

Ayıışığında sevdalı aşk şiirlerini kim besteleyecek? Umut içindeki vatanımın hüznünü kim çizecek? Sarp kayahlıklarda Azrail'den dahi korkmayan bu körpeçik bedenlerin kahkahalarını, göz yaşlarını kim çizecek veya yazacak? Bir çocuk sevinciyle, bir kadın yüreğiyle kanayan yaralarımızı, kim anlatacak yarınlar.

Nedir bu aceleniz? Neden çıkıp gidiyorsunuz? Bu dünyadan göçüp gitmek öyle kolay mı? Bizi bu adletsiz çarpışmada yalnız mı bırakıyorsunuz? Daha hazır değiliz sızız olmaya! Yaralarımız kanamaya devam ediyor. Vakitsiz gidişler halen birer korku! Her gün kendi ellerimizle başımızı ölüm sehpaalarına indirmek istemiyoruz düşünce-sizliklerimizle! İşte evrene sığmayan sevda yüklü bilgin insanlarımız! Sizleri bilgeliğin, aydınlanmanın savaşçıları olarak tanıdık ve yaşadık. Anlatmazsanız doğanın ahengini bize, nerden bileceğiz güzelliklerini? Yazmazsanız acılarımızı, sevinçlerimizi ve umutlarımızı, aramızdan hangi çocuk alır adımızı? Çizmezseniz gülücüklerimizi, göz yaşlarımızı hangi tarih işler bizi?

Tarihi olmayan insanın geleceği olur mu?

Tarihsiz kalmak istemiyoruz. Düşünceler anlam kazandıkça değişim, değişimler zaman ile bütünlüştükçe tarih olur. Tarihimizi yaratan ve geleceğimizi belirleyen bilgin insanlar! Neredesiniz? Semalar, Sorxwinler, Şılanlar ve daha nice özge canlar! Evet, özge canlar! Sizleri her yaşanılarda arıyor ve özülüyoruz.

Senin gülücüklerini, sesini ve çalışma temponu çok özledik Şılan!

Şılan Yoldaş, seni tanımayan arkadaşlar ısrarla seni sorup dururlar. Seni tanımadan bu denli sevdiler, yaşadılar. Tanısaydılar ne olurdu

acaba?

Anlattım, söyledim ama yetmedi. Yazmamı da istediler. Hangi güzelliğinden, sadeliğinden ve samimiyetinden başlasam diye soruyorum kendime. Hangi özlemini, umudunu ve istemini yazsam diyorum.

Düşünüyorum!

Evet, seni ve erişilmez kişiliğini!

Seni toprakta, dağda, toplumda, kadında, çocukta, direnişte, sevgide, aşkta, tutkuda, seni sende, seni kendimde, seni sevdiğimde arıyor, görüyor ve yaşıyorum.

Haa! Bir de seni başka şeylerde de buluyorum.

Mesela düşüncede, bilgide, aydınlanmada, özgür iradede, örgütlülükte, mücadelede buluyorum.

Ve...Ve seni yaşamda, yürek ahenginde buluyorum Şılan!

Sevmek yada sevimlik!

Çoğu kez zamanı aşabilmek deriz adına.

Evet Şılan Yoldaş, içimizde yaşam bulan sevgin nerede, kiminle ve nasıl olursa olsun bizlerde derin izler bıraktı. Benim gençliğimde, Asya'nın olgunluğunda, Binevş'in sıradışılığında, Zeynep'in yaşam sevincinde anlam buldun ve yaşadın. Ve daha nice insanda kendini yarattın.

Kendi emeğin ve çabanla yaşamımıza katıksız katılan güzel insan! Bize bilinçli veya bilinçsiz çok şey öğrettin. Senden öğrendik, yaşamda nasıl kimlik sahibi olunduğunu. Yüreğindeki çocuk mahsumluğunu hep yaşamsallaştırarak onu korumayı ve ondan vazgeçilmeyeceğini... Yurtseverliğe olan bağlılığın her birimizde, kendimizi sorgulamalara iterken, yaşadığımız olumlulukları da inkar etmemize asla izin vermezdin. Mücadele ederek kendini güzelleştiren Şılan Yoldaş, seni daha nasıl anlatmalı, nasıl işlemeli bu bilgelikler ve güzellikler diyarına?

Aklın ve yüreğin bileşkesi oldun hepimizin yüreğinde! Seni unutacağımızı sanma sakın. Sen bizde biz sende ölümsüzleşiyoruz. Temmuz Ayının geleneği mi bilmem ama oldukça direngen bir yapıya sahip bir realite. Seni uğurlarken yaşadığın heyecanı anlatırım insanlara. Her seferinde saatleri alır. Kimse sıkılmaz, zamanın nasıl

geçtiğini dahi anlayamayız senli konuşmalarda! Yaşanılanlar paylaşılır senli sohbetlerde!

Peki ya yaşanılmayanlar? Veya yarım kalanlar?

Gidişlerin ile gün batışları gibi hüznü anlar kaplar yüreklerimizi. Gidişlerin ile bizden en büyük parçalarımızı alıp götürürsünüz! İçimizde kanayan yaralar açar gidişiniz. Gidişinize alışmak istemiyoruz. Her yaşanılarda arıyoruz gülücüklerinizi. Her zamanda... Ancak korkularımız da var. En büyük korkularımız zamansız gidişinize ve vakitsiz yalnızlıklara!..

Bak işte bunlara alışmıyor yüreklerimiz. Alışmak özlemlerinizle kavuşma anına ihanettir diyoruz. Ama biz sizin özlemlerinizi, umutlarınızı ve istemleriniz için varız bu savaşta. Sızız olmadığımız gibi, sızız yaşayamayız da. En büyük yaşam gerekçemiz oluyor gidişiniz. En büyük dayanacağımız! Büyük imgeler mi oluşturuyoruz sizlere karşı? Ama siz zaten büyük insanlarsınız! Demek ki, sizlerle yaşayabilmek için ruhların birlikteliği de yetmiyor. Sizlerle olabilmek için sizler gibi yaşayıp derinleşmek gerekiyor. Sizler gibi kayıtsız ve emekçi olmak gerekiyor. Ruhta olduğu gibi, düşüncede ve yaşamda da bir olmaktır. Bu dayanaklardır bizi size, sizi bize bağlayan! Siz bizde, biz sizde yaşam buluruz!

Ayfer SERÇE (Şılan ARAS)'ın Kısa Künyesi

1974 Urfa Viranşehir doğumlu olan Aras, uzun yıllar Kürt medyasında çalıştı. Geçtiğimiz Eylül ayında Alman Hükümeti tarafından kapatılan Mezopotamya Haber Ajansı (MHA) ve ardından Fırat Haber Ajansı'nın Ermenistan muhabirliğini yaptı. Ermenistan'da üç yıl süren gazetecilik çalışmalarının ardından Güney Kürdistan'a geçen Şılan Aras, gazetecilik görevini burada da devam ettirdi.

Şılan Aras, son dönemde yayın olarak görülen kadın intiharlarını araştırmak üzere Urmiye ve Mahabad kentlerinde çalışma yürütüyordu. Görevi başında iken Türkiye-İran sınırında İran askerleri tarafından vuruldu.

Zelal Umur

Bir Dostun Anlatımıyla

Kürtler

Kürt toplumuyla sıcak ilişkiler geliştiren Hollanda'lı dost Pedra, kendi toplumunda bulamadığı insani ilişkileri Kürt toplumuyla kaynaşarak nasıl yakaladığını ve Kürtlere ait bu kültürün ona ne kazandırdığını "ben artık bir Kürd'üm" sözleriyle açıkladı.

ni kaybetmiş. Dil insanın kimliğidir, kimlik insanın dilidir. Bu ikisinin birleşkesi de insanın anayurudur. Bunun için Kürtler mutlaka anadilini öğrenmeli, geliştirmeli ve muhafaza etmelidir.

• En büyük arzunuz ne olduğunu öğrenebilir miyiz?

Tanıyla buluşmayı gerçekleştirdiğimiz zaman umuyorum ki tüm halkları orada göreceğim. Ve cennette yine Kürtler'le beraber olacağız. Bazen eşim bana takılıyor. Diyor ki, "cennete gelip seni aradığımda ilk başta Kürtler'i soracağım, çünkü seni kesinlikle onların yanında bulabilirim." En önemli arzularımın başında gelen diğer bir nokta da, dört parça Kürdistan'ı birlik, beraberlik ve özgür bir şekilde görmek istememdir. Yine Kürt kadınının yaratmış olduğu özgürlük mücadelesini, örgütlenmelerini ve eylemlerini selamlıyorum. Ve ben de yürüttükleri mücadelede, yaptıkları eylemlerin hepsindeyim. Umuyorum ki, sergilediğimiz çabaların karşılığını alacağız.

Rodi Jeliyan

Petra Vreeken Kimdir?

1969 da Hollanda'nın Apeldoorn şehrinde dünyaya gelir. İşçi bir ailenin ilk çocuğu olan Petra, Protestanlık motiflerinin yoğun yaşandığı bir ailede büyür. Lise mezunu olan Petra, geçirdiği hastalıktan dolayı öğrenimine devam edemez. Şu an resepsiyonist olarak çalışmaktadır. 1997 yılından bu yana Kürtlerle sıkı bir dostluk içindedir.

Her halkın acılarını, sevinçlerini ve üzüntülerini paylaşan dostlar vardır. Acısını yüreğinin derinliklerinde paylaşan, sadece gözyaşlarıyla değil, emeğiyle yaşanan trajedileri engellemek isteyen enternasyonalist insanlar vardır. Demokrasinin gerçek adaletini yaşamında yaşayarak temsil etmeye çalışan bu insanlar, zamanla paylaşım yaşadıkları halkların kültürüyle en uyumlu yaşamının sırrını keşfederler. Bu adımların en güzelini paylaşan Hollanda'lı Petra Vreeken, Kürt kültürüyle ve diliyle tanışmasını, kaynaşmasını ve bir anlamda kendi toplumunda bulamadığı insana ilişkileri Kürtlerde nasıl bulduğunu gazetemizin sorularıyla yanıtladı.

• Bize Kürt toplumuyla nasıl tanıştığını ve seni çeken ne olduğunu söyleyebilir misin?

Bundan yaklaşık on yıl önce Avusturya'lı ve Alman olan iki arkadaşla birlikte yaşadım. Arkadaşlarım daha sonra çocuklara dil dersi vermek için Süleymaniye'ye gittiler. Oradaki Kürtlerin yaşamını anlatan bir çekim de yapmışlardı. Getirdikleri kasetleri izlediğimde ve anlattıklarını dinlediğimde benliğimi çeken gizli bir duyguyla tanışmıştım. Daha sonra bir Kürt restoranında yemek yemeğe gitmiştim. Özellikle konuştukları Kürtçe'den çok etkilenmiştim ve öğrenmek istedim. Yani aslında kitaplarla başlayan serüvene atılmıştım artık. O restoranda tanıştığım

arkadaş beni Kürt kurumlarına götürdü. Artık kurumlara gidip gelmeye başladım.

"Ben kendimi artık bir Kürt olarak görüyorum"

• Kürt toplumuyla tanıştıktan sonra hayal ettiğinle tasarladıkların arasında bir fark var mıydı?

Kürt toplumu gerçekten ezilmiş, yıllarca sömürgecilerin denetiminde kalan, ülkesi elinden alınmış bir toplum. Birçok kitap okumuştum ve onlarla tanışma sonrasında, bir anlamda fantazilerimle gerçek buluşmuş oldu. Bu durum beni Kürt toplumuyla buluşturdu ve bütünleştirdi. İlk eylemlere gittiğimde arkadaşım "sakin ol, slogan atınca heyecanlanma, paniğe kapılma" demişti. Ama aslında ben bunun yabancıysa zaten değildim. Okuduğum kitaplarla zaten böyle bir fantazim oluşmuştu, Kürtlerle yaşamak gibi bir düşünceye sahiptim. Onların yaşamıyla da tanışınca, bir anlamda aradığım şeyin bu olduğunu anladım. Bunu desem şaşırmayın, ama ben kendimi artık bir Kürt olarak görüyorum.

Kürtler çok samimi. İçten insanlar; dosta değer veren bir yapısı var. Kürtlerde bencillik yok, bireycilik gelişmemiş ve kolektivist yaşamıyorlar, ama tabii bunun daha fazla gelişmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu sadece kurumlara gelen kitlelerle sınırlı olmamalı. Ama en dikkatimi çeken ise; örgütlü Kürtler'de ortak karar alma oldukça güçlü.

• Kürt toplumunda aile ilişkilerini ve aile içindeki kadının durumunu nasıl görüyorsun?

• Kürt kadınında, kadın olmanın saklı özü mevcut. Bu özünü yitirmemiş ve bu öze özgürleşmek istiyor. Ama Hollanda'lı kadınlarla kıyasladığımda, Hollanda'lı kadınlar sanki erkekleşmişler ve kadınlıklarından çıkmışlar diyebilirim. Şunu fark ediyorum; özellikle örgütlü Kürt kadınlarının çocuklarının yetiştirilmesinde oldukça adım atıklarını düşünüyorum. Özellikle Kürt Özgürlük Hareketinin Kürt toplumuna kazandırdıkları bunlar. Bu mücadeleyle tanışmış kadın-erkek, anne-baba ve çocuk oldukça gelişkin, ama İslami ve feodal motiflerin yoğun yaşandığı ailelerde oldukça geri kaldığını belirtebilirim.

Birçok tarihi müzeye gittim, tarih kitapları okudum. Kürt kültürüne, özellikle de elbiselerine, giyim-kuşamlarına olan ilgim, beni bu elbiseleri yapmaya itti. Bir çok Kürt elbisesi diktim. Kültür bir toplumun en önemli parçalarından biridir. Onu kaybettiğin zaman senin tarihin de, halkın da kaybolur. O yüzden kültürün iyi korunması gerekiyor. Ama Hollanda'yı kendi kültürünü kaybetmiş, kaybeden bir halk olarak görüyorum. Kültürünü kaybeden, kimliğini kaybeder; kimli-

"Kendi toplumunda bulamadığım ilişkileri Kürt toplumunda buldum"

• Kürt toplumu açısından önemli bir yer tutan ve kültürel yapısını anlatan elbiseleri dikmeye nasıl karar verdin?

Birçok tarihi müzeye gittim, tarih kitapları okudum. Kürt kültürüne, özellikle de elbiselerine, giyim-kuşamlarına olan ilgim, beni bu elbiseleri yapmaya itti. Bir çok Kürt elbisesi diktim. Kültür bir toplumun en önemli parçalarından biridir. Onu kaybettiğin zaman senin tarihin de, halkın da kaybolur. O yüzden kültürün iyi korunması gerekiyor. Ama Hollanda'yı kendi kültürünü kaybetmiş, kaybeden bir halk olarak görüyorum. Kültürünü kaybeden, kimliğini kaybeder; kimli-

ABONE FORMU

12 AYLIK

20 EURO

24 AYLIK

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:
YAPAN:

İMZA:

ABONE

NEWAYA JIN

Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Tel.: 0031 652152768
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank
Hollanda İç: 9522686
Hollanda Dış: .....

IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

Yukarıda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abone süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeyi kabul ediyorum.